

Bevraging over het ondersteuningsmodel

GO! ouders - KOOGO - VCOV
2018-2019

Inhoud

10 aandachtspunten	4
Opzet en duiding van de bevraging en het rapport	5
Resultaten.....	6
Respondenten.....	6
Verdeling over de niveaus.....	6
Specifieke onderwijsbehoeften?	7
Algemene vraag voor alle ouders	8
Ben je op de hoogte van het ondersteuningsmodel in het gewoon onderwijs?	8
Ouders met minstens één kind met SOB in het gewoon onderwijs.....	9
Recht op ondersteuning?	10
Types.....	10
Hoe wordt de ondersteuning ingezet?	11
Voldoet deze ondersteuning?	12
Tevredenheid en ouderbetrokkenheid	12
Frequentie van overleg.....	14
Voorheen GON- of ION ondersteuning?	14
Extra ondersteuning door ouders zelf georganiseerd	18
Aanspreekpunt voor ouders over de ondersteuning van het kind.....	21
Contact met ondersteuningsnetwerk en tevredenheid.....	22
Nood aan onafhankelijke bemiddeling	23
Wie ondersteunt een kind dat geen recht heeft op ondersteuning, maar er wel nood aan heeft?	23
Ouders met kinderen in het buitengewoon onderwijs.....	25
Buitengewoon onderwijs: verdeling in types en niveau	25
Inschrijven in het gewoon onderwijs?	26
Weten ouders welke hulp hun kind zou krijgen in het gewoon onderwijs?	29
Ouders van kinderen in het gewoon onderwijs zonder SOB	31
Is er in de klas van je kind een leerling die extra ondersteuning krijgt? Sta je hier positief tegenover? Staat je kind hier positief tegenover?	31
Krijgt de leraar van je kind extra ondersteuning? Sta je hier positief of negatief tegenover? Staat je kind hier positief of negatief tegenover?	35
Algemene bezorgdheden en opmerkingen van ouders	39
Algemeen	39
School/leraar/CLB	40
Aanvraag en opstart van ondersteuning	41
De ondersteuning/de ondersteuner/het ondersteuningsnetwerk	42
Rol van de ouder/leerling/impact op gezinnen	44
Communicatie/informatie.....	45
Buitengewoon onderwijs	46
Overgang lager/secundair onderwijs/andere school	46

Samenvattende conclusies en aandachtspunten.....	48
Conclusies van de groep ouders met minstens één kind met SOB in het gewoon onderwijs	49
(Her)opstart en inzet van de ondersteuning.....	49
Ouderbetrokkenheid bij de ondersteuning	50
Overleg en communicatie.....	50
GON-ION-begeleiding	51
Extra ondersteuning nodig	51
Bemiddeling.....	52
Conclusies van de groep ouders met kinderen in het buitengewoon onderwijs.....	52
Overschakelen naar gewoon onderwijs?	52
Ondersteuningsmogelijkheden in het gewoon onderwijs?.....	52
Conclusies van de groep ouders met kinderen in het gewoon onderwijs zonder SOB.....	53
Leerling met ondersteuning in de klas van je kind?	53
Krijgt de leraar ondersteuning?	53

10 aandachtspunten

- 1. Er is nood aan een betere omkadering en meer middelen in de basiszorg.**
Heel wat ouders van kinderen met SOB geven aan dat hun kind geen recht heeft op ondersteuning. Deze leerlingen worden ondersteund door de school in het kader van brede basiszorg. Ouders waarderen de inspanningen die leraren en school doen. Toch blijkt dit niet voldoende.
- 2. Het is nodig de ondersteuning binnen de schoolmuren uit te breiden om gelijke onderwijskansen te waarborgen.** Heel wat ouders van kinderen met specifieke onderwijsbehoeften zorgen zelf voor extra ondersteuning buiten de schoolmuren zodat hun kind het volhoudt op school. Gelijke onderwijskansen komen hierdoor in het gedrang. Niet elke ouder heeft de mogelijkheid om zelf extra ondersteuning te geven of externe hulp te organiseren en te financieren. Het organiseren van de nodige buitenschoolse begeleiding gaat ook vaak ten koste van tijd voor het gezin, sport en ontspanning.
- 3. Elke vorm van ondersteuning moet effectief voelbaar zijn tot bij de leerling met specifieke onderwijsbehoeften.** Ondersteuning kan leerlinggericht, leraargericht of schoolteamgericht georganiseerd worden. Voor ouders is het belangrijk dat er voldoende transparantie is zodat ze weten hoe de ondersteuning wordt ingezet, wat deze precies inhoudt en wat de meerwaarde van deze ondersteuning is. Leerlinggerichte ondersteuning blijft voor ouders erg zinvol en belangrijk. Bijzondere aandacht voor overgangen en continuïteit van zorg is nodig.
- 4. Overleg en communicatie over de ondersteuning is voor ouders enorm belangrijk.** Ouders verwachten betrokken te worden bij het leer- en ontwikkelingsproces van hun kind in alle fases van ondersteuning. Overleg mag niet ten koste gaan van de ondersteuning zelf. **Ook kwetsbare ouders moeten betrokken en voldoende gehoord worden.**
- 5. Ouders vinden het belangrijk de contactgegevens van een aanspreekpunt over de ondersteuning te hebben. Een bekend gezicht als contactpersoon vinden de ouders een meerwaarde.** Bij elke ondersteuning moet voor ouders in kaart gebracht worden wie voor hen het aanspreekpunt is.
- 6. Een onafhankelijk bemiddelaar bij conflicten of klachten is wenselijk.**
- 7. Ouders vinden een vlotte en efficiënte (her)opstart van de ondersteuning belangrijk.** Procedures mogen deze (her)opstart niet in de weg staan.
- 8. Het is belangrijk zoveel mogelijk ouders pro-actief en continue te informeren over het ondersteuningsmodel.** Zowel algemeen als specifiek wanneer het over hun eigen kind gaat. Ouders willen weten wat het inhoudt en wat het kan betekenen voor hun kind.
- 9. Het buitengewoon onderwijs moet blijven bestaan voor leerlingen die dit nodig hebben.** Ouders met een kind in het buitengewoon onderwijs zijn tevreden over de ondersteuning die hun kind daar krijgt.
- 10. De kwaliteit van het onderwijs, de draagkracht en professionalisering van leraren en het welzijn van alle leerlingen moeten voorop staan in inclusief onderwijs.** Ouders die geen kind met specifieke onderwijsbehoeften hebben, staan ook positief tegenover de aanwezigheid van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften in de klas van hun kind. Ook vinden ze het positief als leraren hierin voldoende ondersteund worden.

Opzet en duiding van de bevraging en het rapport

Op 19 oktober 2018 lanceerden de drie ouderkoepelverenigingen GO! ouders, KOOGO en VCOV een bevraging over het ondersteuningsmodel. Op 23 november 2018 werd de bevraging afgesloten. De ouderkoepelverenigingen verspreidden de bevragingen via hun nieuwsbrieven, websites, schooldirecties en externe partners die werken met kwetsbare ouders. Er werd ook feedback op de voorlopige resultaten gegeven door een externe partner die werkt met ouders met een migratieachtergrond. De bevraging werd aangeboden aan ouders van het officieel en gesubsidieerd onderwijs.

De ouderkoepelverenigingen beschikken niet over de middelen om een bevraging wetenschappelijk op te stellen en te analyseren. De bevraging werd wel door een hoog aantal respondenten ingevuld. Daardoor geeft ze een goede indicatie van wat ouders over het ondersteuningsmodel denken.

De bevraging was in verschillende delen opgesplitst:

- een groep met algemene vragen voor alle ouders
- een groep met vragen voor ouders met minstens één kind met specifieke onderwijsbehoeften (SOB) in het gewoon onderwijs
- een groep met vragen voor ouders van kinderen die les volgen in het buitengewoon onderwijs (BuO)
- een groep met vragen voor ouders van kinderen zonder SOB.

Ouders vulden een groep met algemene vragen in en een groep vragen specifiek voor de doelgroep van hun kind. De belangrijkste doelstelling van de bevraging is om ouders van kinderen met SOB in het gewoon onderwijs over het ondersteuningsmodel te bevragen. Ouders met kinderen in verschillende doelgroepen krijgen enkel de groep met vragen van kinderen met SOB in het gewoon onderwijs te zien.

Bij enkele vragen gaven we ouders ook bijkomende informatie zodat ze de inhoud van de vraag voldoende konden begrijpen.

Het gaat om volgende begrippen:

- specifieke onderwijsbehoeften
- het ondersteuningsmodel in het gewoon onderwijs
- onafhankelijk bemiddelaar

Er werd ook doorverwezen naar de regelgeving zodat ouders zich verder konden informeren wanneer ze dat wensten.

Het rapport is een weergave van de resultaten van de bevraging en daaruit afgeleide conclusies en aandachtspunten. We willen constructieve feedback geven en zijn bereid mee op zoek te gaan naar oplossingen.

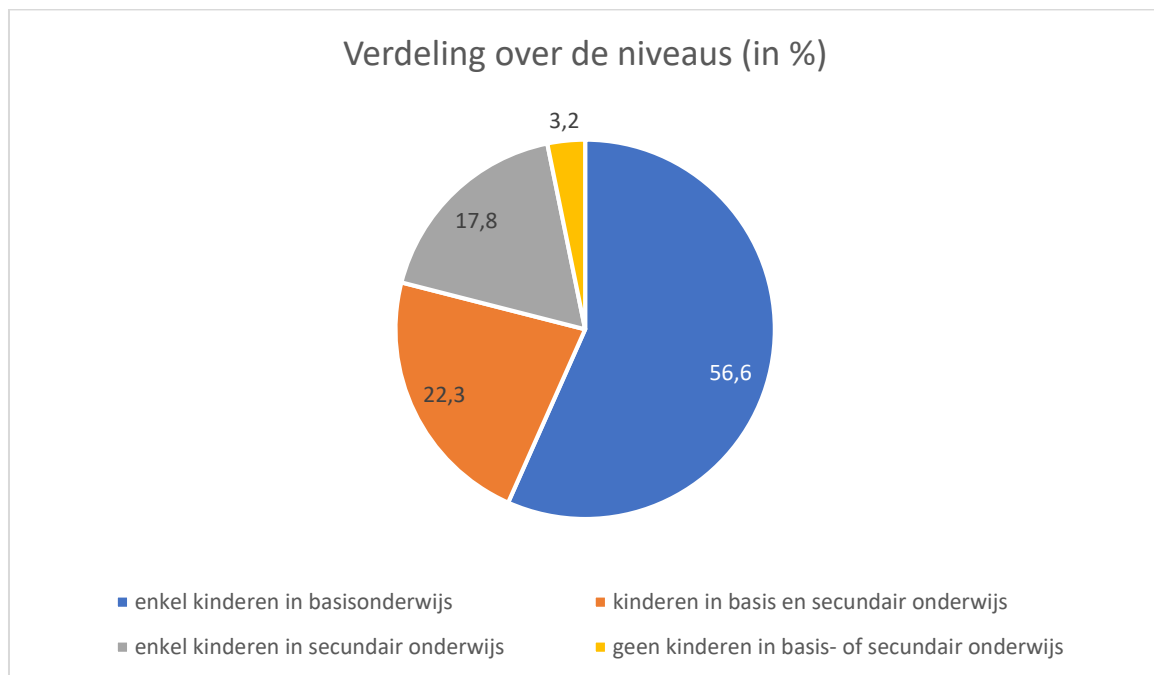
Resultaten

Respondenten

Er waren 3342 respondenten waarvan er 2130 de bevraging volledig invulden. Enkel de volledig ingevulde bevragingen werden meegenomen in de analyses. De antwoorden op de open vragen van de onvolledig ingevulde enquêtes zijn wel meegenomen in het rapport.

Verdeling over de niveaus

1205 ouders hebben enkel kinderen in het basisonderwijs (56,6%), 476 ouders zowel in het basis als het secundair onderwijs (22,3%) en 380 enkel in het secundair onderwijs (17,8%). 69 mensen hebben geen kinderen in het basis noch in het secundair (3,2%) onderwijs.

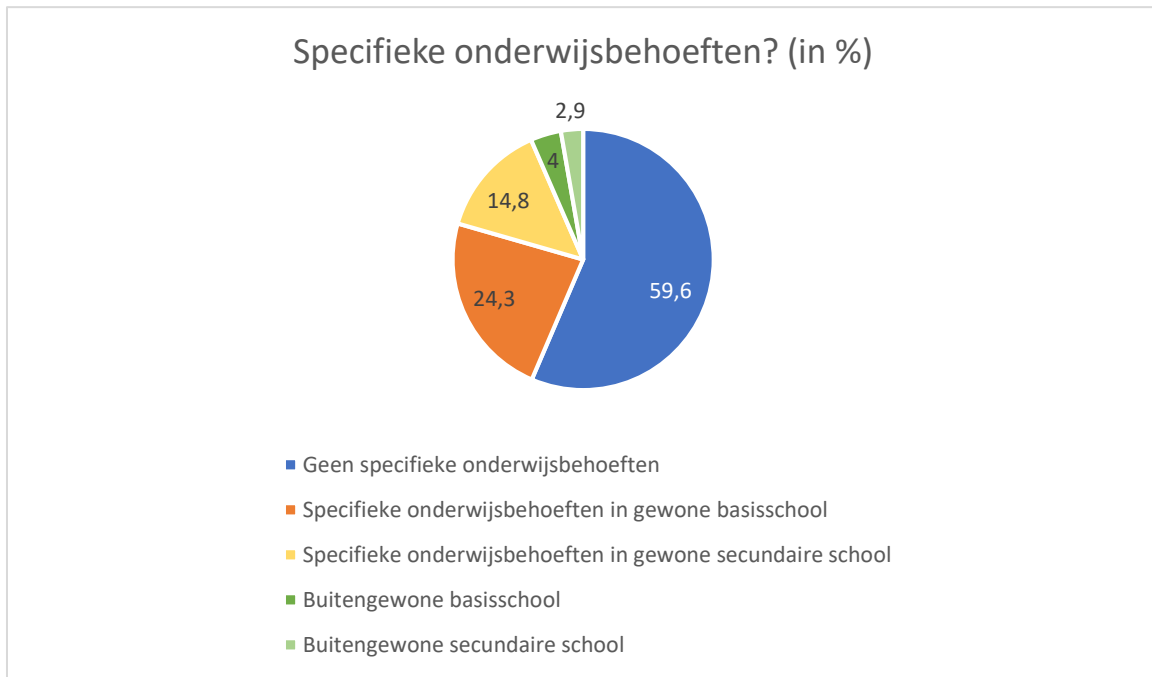
Specifieke onderwijsbehoeften?

518 ouders (24,3%) hebben een kind met SOB dat les volgt in het gewoon basisonderwijs.

316 ouders (14,8%) hebben een kind met SOB in het gewoon secundair onderwijs.

86 ouders (4%) hebben een kind in het buitengewoon basisonderwijs en 61 ouders (2,9%) in het buitengewoon secundair onderwijs.

1270 ouders (59,6%) die de bevraging invulden hebben geen kind met SOB.

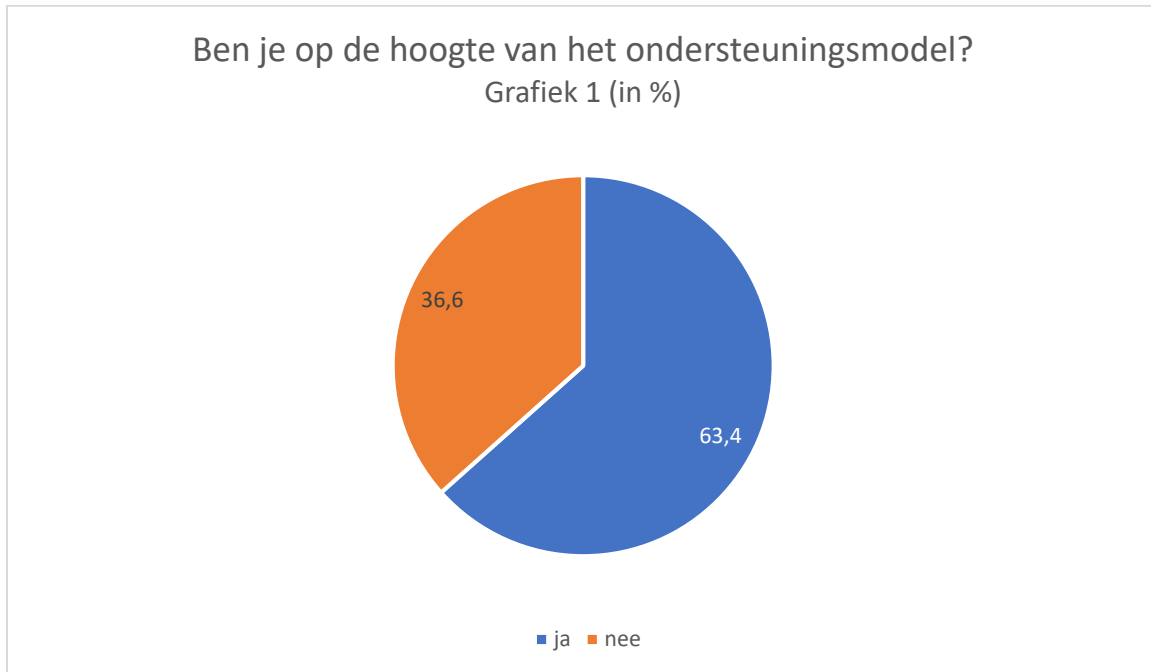

Algemene vraag voor alle ouders

2130 ouders vulden deze vraag in.

Ben je op de hoogte van het ondersteuningsmodel in het gewoon onderwijs?

1350 ouders (63,4%) geven aan op de hoogte te zijn van het ondersteuningsmodel, 780 (36,6%) zeggen niet op de hoogte te zijn.

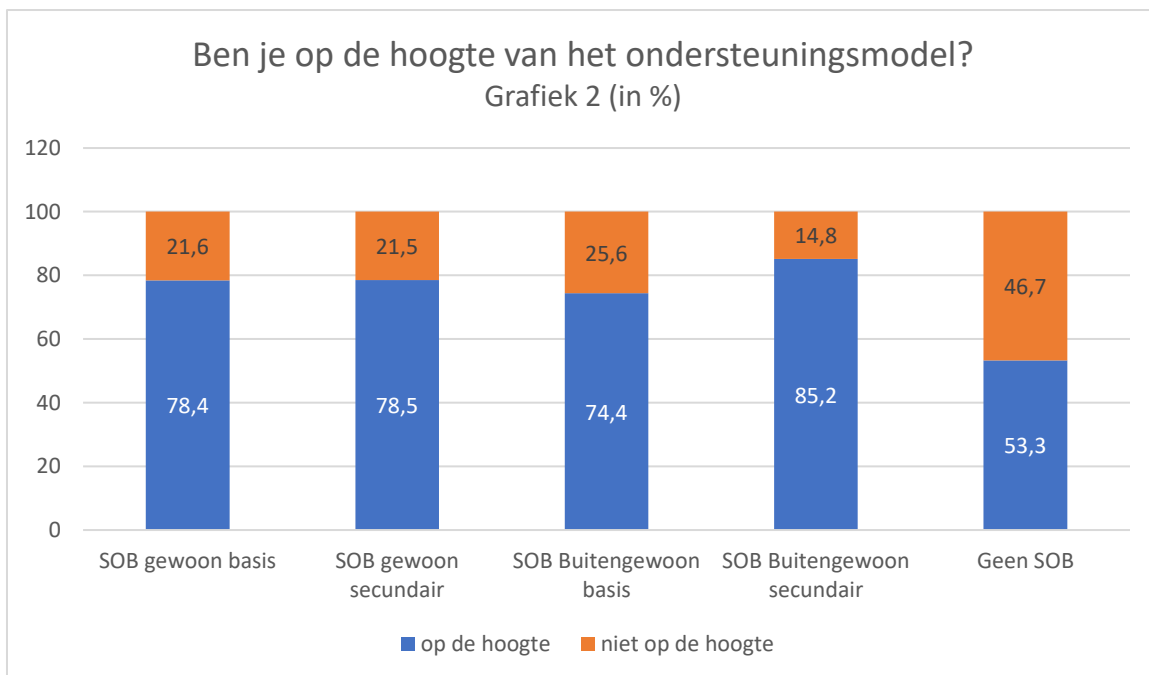
Van de ouders van kinderen in het buitengewoon basisonderwijs blijken er 64 (74,4%) op de hoogte te zijn en 22 (25,6%) niet.

Van de ouders in het buitengewoon secundair onderwijs blijken er 52 (85,2%) op de hoogte te zijn en 9 (14,8%) niet.

Van ouders met kinderen met SOB in het gewoon basisonderwijs kennen 406 (78,4%) ouders het ondersteuningsmodel, 112 (21,6%) niet.

Er zijn 248 (78,5%) ouders van kinderen met SOB in het gewoon secundair onderwijs op de hoogte van het ondersteuningsmodel, 68 (21,5%) niet.

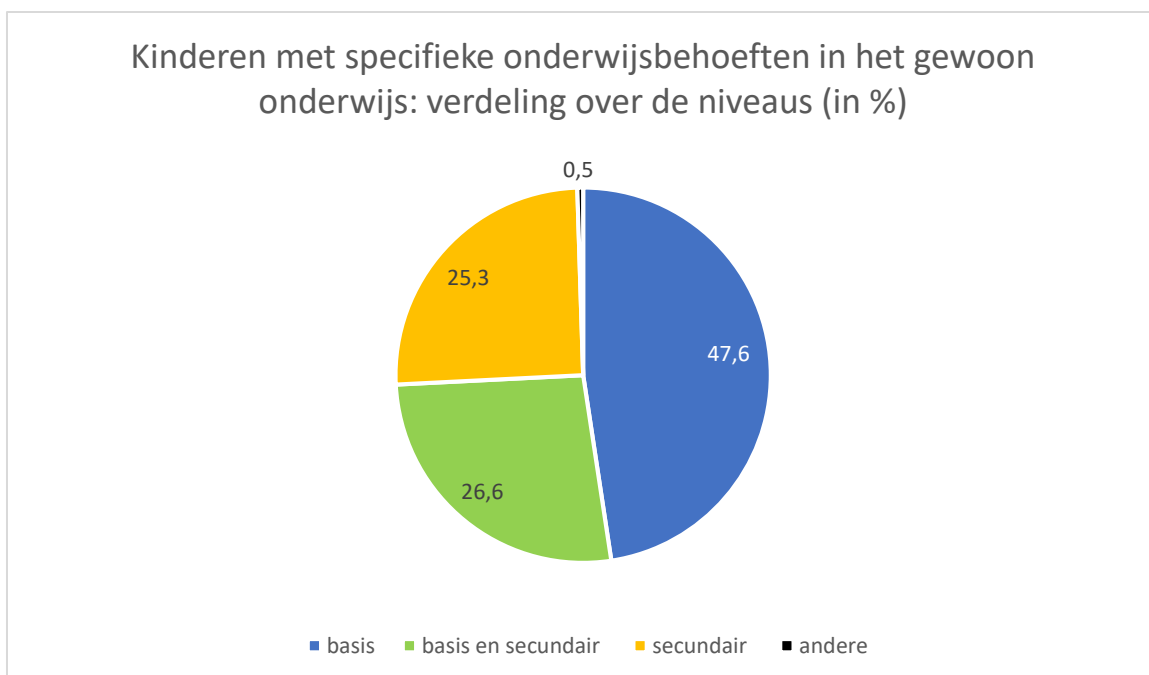
Er zijn 677 (53,3%) ouders die geen kind met SOB hebben op de hoogte van het ondersteuningsmodel en 593 (46,7%) niet.

Ouders met minstens één kind met SOB in het gewoon onderwijs

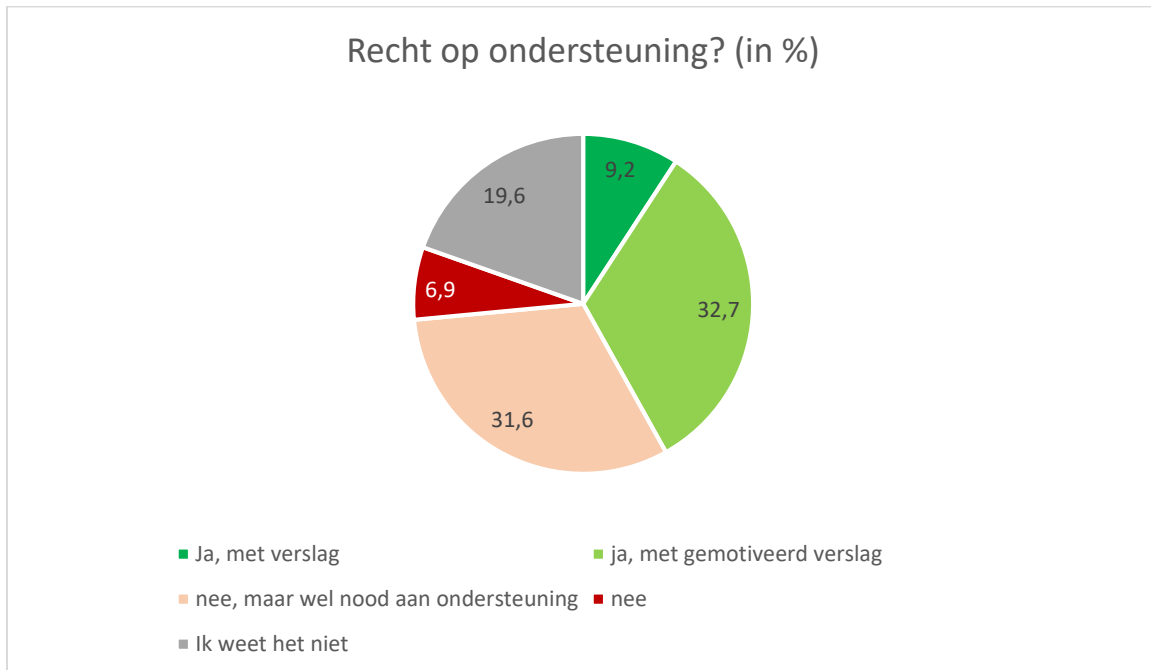
771 ouders geven aan dat minstens één van hun kinderen SOB heeft en les volgt in het gewoon onderwijs.

Hiervan zijn er 367 (47,6%) met enkel een of meerdere kinderen in het basisonderwijs, 205 (26,6%) met kinderen in het basis en secundair onderwijs en 195 (25,3%) met enkel een of meerdere kinderen in het secundair onderwijs. 4 (0,5%) niet-ouders vulden deze vragen in.

Recht op ondersteuning?

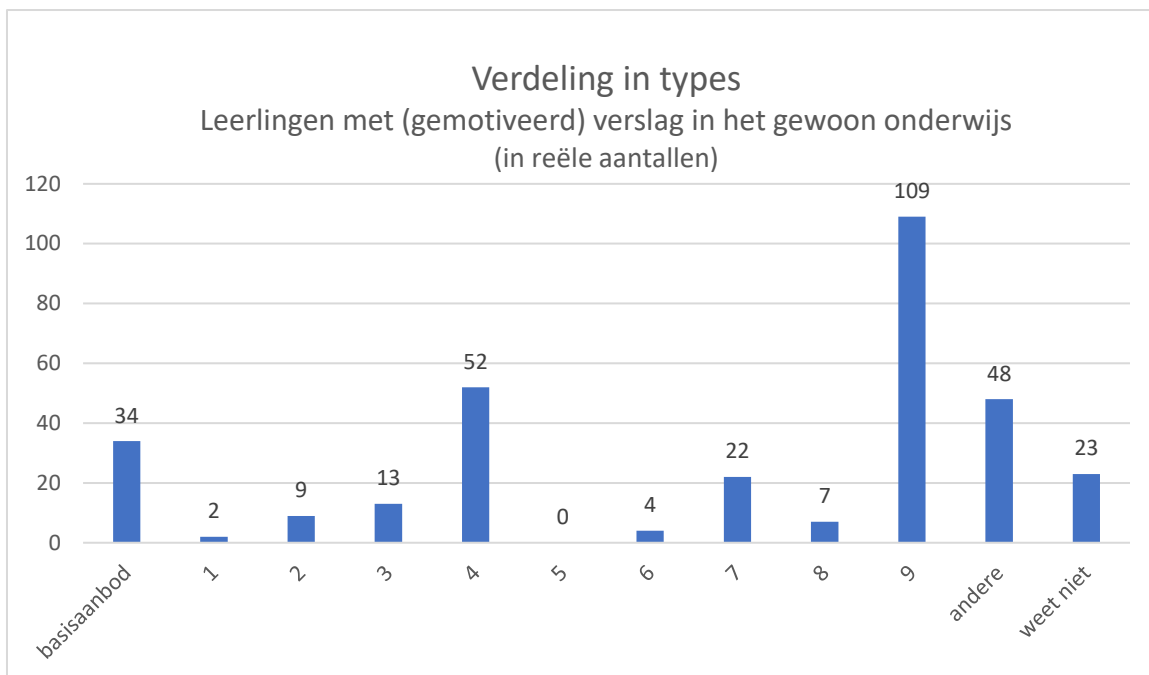
323 ouders (41,9%) geven aan dat hun kind recht heeft op ondersteuning omdat ze een verslag (71; 9,2%) of een gemotiveerd verslag (252; 32,7%) hebben. 297 kinderen (38,5%) hebben geen recht op ondersteuning. Hiervan geven 244 ouders (31,6%) aan dat hun kind wel nood aan ondersteuning heeft. 53 ouders (6,7%) zeggen dat hun kind geen recht heeft op ondersteuning. 19,6% (151) weet niet of hun kind recht heeft op ondersteuning of niet.

Types

We vroegen de ouders voor welk type hun kind een (gemotiveerd) verslag had. De meeste kinderen hebben een verslag type 9 (109; 33,7%). Type basisaanbod (34; 10,5%), type 4 (52; 16,1%) en type 7 (22; 6,8%) zijn ook goed vertegenwoordigd.

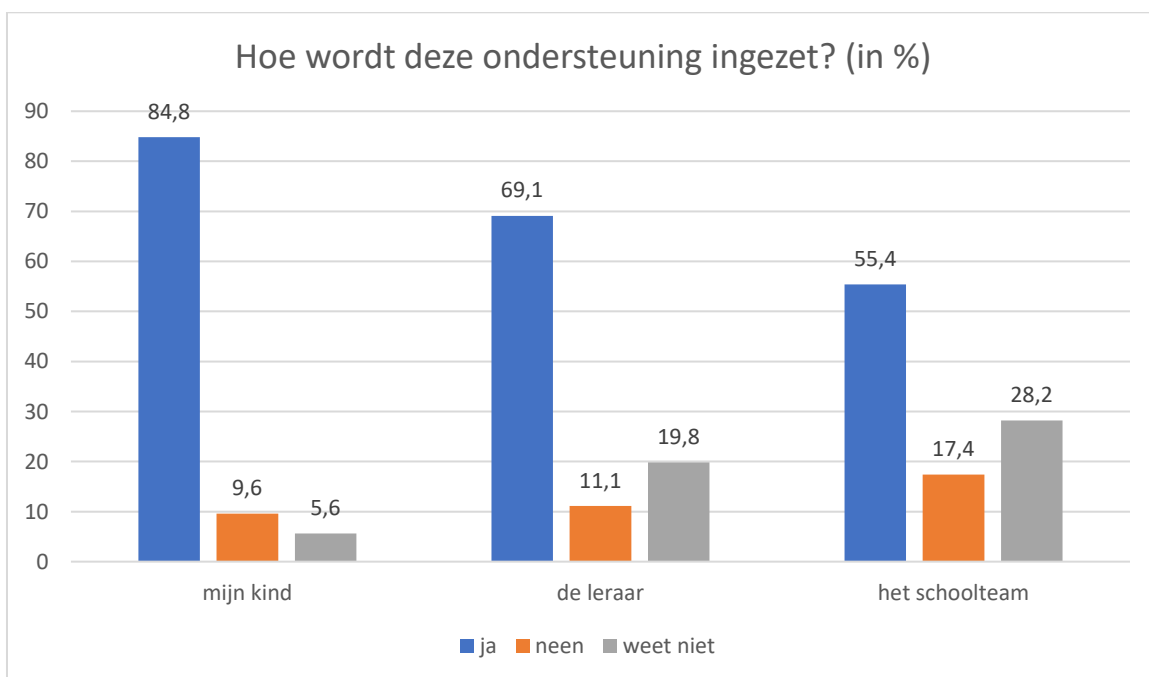
Er zijn 48 ouders (14,9%) die niet weten voor welk type hun kind een (gemotiveerd) verslag heeft. 23 andere ouders (7,1%) antwoorden de optie 'andere' (bijv. STOS, ASS, DCD, dyslexie, hemiplegie, dysfasie... of ze geven aan dat hun kind een verslag heeft voor zowel type 4 als type 9).

Hoe wordt de ondersteuning ingezet?

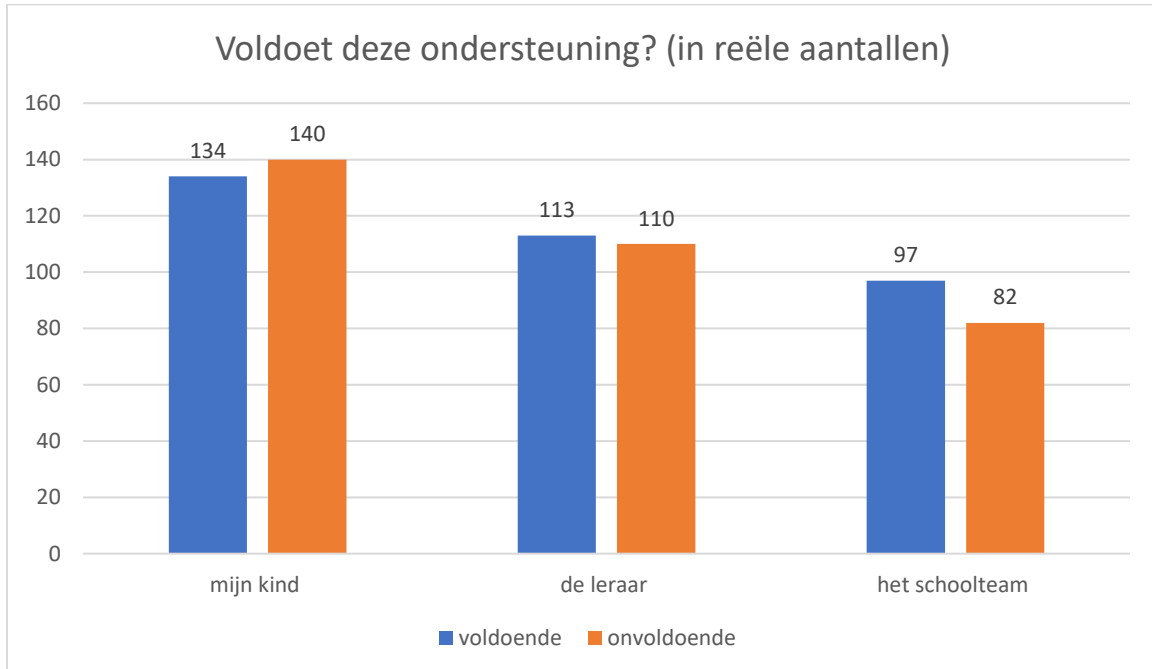
Van de 323 ouders van kinderen met SOB met recht op ondersteuning in het gewoon onderwijs geeft 84,8% (274) aan dat hun kind ondersteuning krijgt. 223 (69,1%) ouders geven aan dat de leraar ondersteuning krijgt en 179 (55,4%) geven aan dat het schoolteam ondersteuning krijgt. De ouders konden meerdere opties aanduiden.

Van de kinderen met recht op ondersteuning krijgen er 31 (9,6%) geen leerlinggerichte ondersteuning. 18 ouders (5,6%) weten niet of er leerlinggerichte ondersteuning is voor hun kind of niet. Deze onwetendheid stijgt als het over leraargerichte (64; 19,8%) of het schoolteamgerichte (91; 28,2%) ondersteuning gaat.

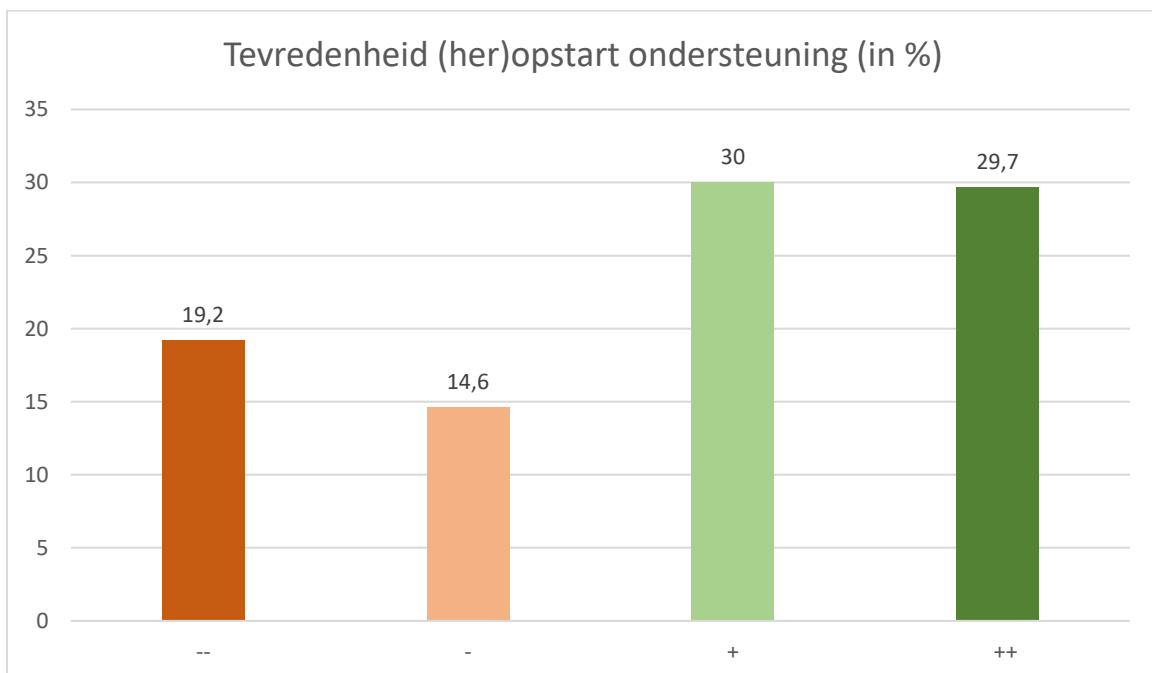
Voldoet deze ondersteuning?

Ongeveer de helft van de ondersteuning voldoet volgens de ouders. Leerlinggerichte ondersteuning voldoet het minst vaak (134; 48,9%). 50,7% (113) van de leraargerichte en 54,2% (97) van de schoolteamgerichte ondersteuning voldoet volgens de ouders.

Tevredenheid en ouderbetrokkenheid

Meer dan de helft van de ouders wiens kind recht op ondersteuning heeft (193; 59,7%) geven aan dat de (her)opstart van de ondersteuning aan het begin van het schooljaar eerder vlot verlopen is. 109 ouders (33,8%) vinden dat eerder niet. 21 ouders (6,5%) duiden bij deze vraag de optie 'niet van toepassing' aan.

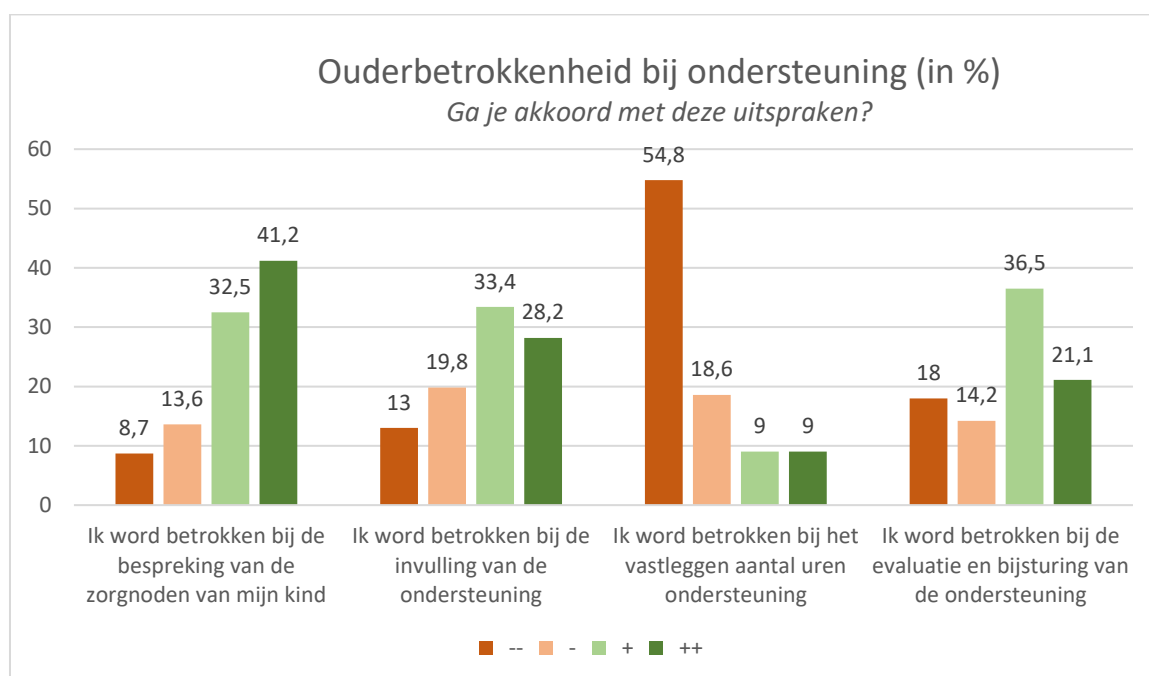

We legden volgende stellingen voor aan ouders en vroegen in welke mate ze akkoord gingen met de uitspraak?

- Ik word betrokken bij het bespreken van de zorgnoden van mijn kind
- Ik word betrokken bij de invulling van de ondersteuning
- Ik word betrokken bij het vastleggen van het aantal uren ondersteuning
- Ik word betrokken bij het evalueren en bijsturen van de ondersteuning

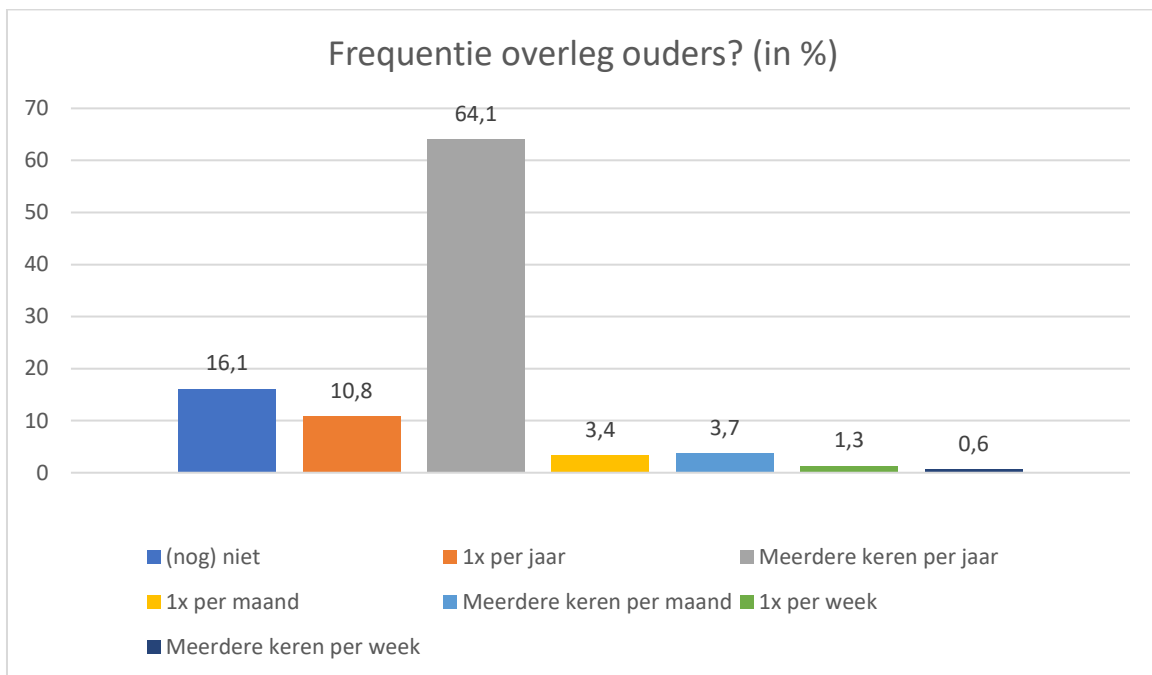
Bijna 3 op 4 ouders (238; 73,7%) gaan akkoord met de stelling dat ze als ouder betrokken worden bij het bespreken van de zorgnoden van hun kind. Meer dan de helft van de ouders (199; 61,6%) (161; 49,8%) gaan akkoord met de stelling dat ze betrokken worden bij de invulling van de ondersteuning. Ook bij het evalueren en bijsturen van de ondersteuning geven ouders aan betrokken te worden (186; 57,6%).

18% (58) van de ouders gaat akkoord met de stelling: 'Ik word betrokken bij het vastleggen van het aantal uren ondersteuning.'

Frequentie van overleg

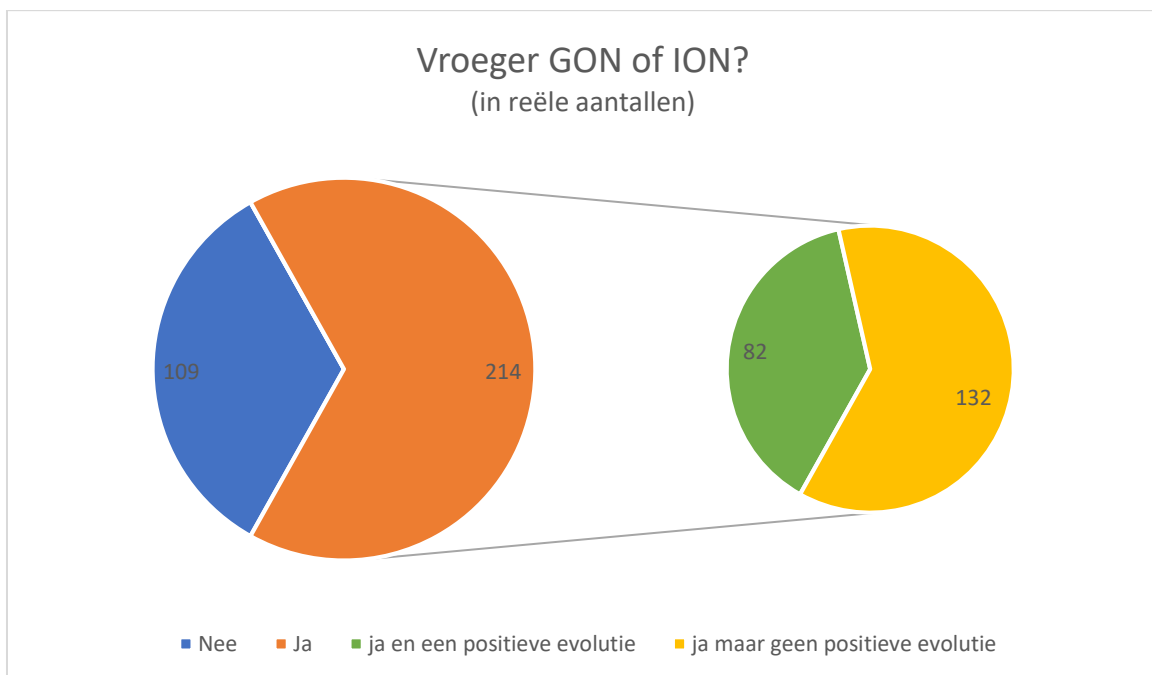
207 (64,1%) van de ouders overleggen meerdere keren per jaar over de ondersteuning van hun kind. 52 ouders (16,1%) hebben tot nu toe (oktober-november 2018) nog geen overleg gehad.

Voorheen GON- of ION ondersteuning?

Ongeveer 2/3de van de ouders (214; 66,3%) met een kind met recht op ondersteuning in het gewoon onderwijs had voor 2017 ook al GON of ION-ondersteuning.

Op onze vraag of ze een positieve evolutie merken sinds de invoering van het ondersteuningsmodel antwoordt 38,3% (82) ja en 61,7% (132) nee.

Extra opmerkingen die ouders meegaven ter verduidelijking bij de bovenstaande vraag

Indien hun kind voor 2017 ook al GON of ION-ondersteuning kreeg, kregen de ouders de mogelijkheid om hun antwoord te verduidelijken. Ze deelden ervaringen over de negatieve of positieve evolutie die ze vaststelden. Enkele ouders gaven aan dat ze geen verandering/evolutie hebben ervaren.

Het gaat om persoonlijke antwoorden van ouders waarvan we het nuttig vinden om ze mee te geven omdat ze belangrijke signalen bevatten. Deze antwoorden illustreren het geheel maar zijn niet te interpreteren als een algemene conclusie. Letterlijke uitspraken van ouders zijn ter illustratie in cursief weergegeven.

Ervaringen van ouders die een positieve evolutie vaststellen:

38,3 % van de ouders stelt een positieve evolutie vast sinds de invoering van het ondersteuningsmodel. Ook zij motiveren hun ervaringen.

Flexibele inzet van ondersteuning

Ouders stellen vast dat het inzetten van ondersteuning flexibeler is dan voorheen bij de GON-begeleiding. Ondersteuning is niet meer beperkt tot 2 schooljaren. Er is meer flexibiliteit in het aantal uren en in het moment van inzetten van deze uren. Het recht op ondersteuning is er zolang het kind dit nodig heeft. Ook is intensieve ondersteuning voor een kortere periode mogelijk. Je kan ook elk jaar een ondersteuningsvraag stellen.

Enkele ouders vinden dat de ondersteuners beter bereikbaar en meer aanwezig zijn op school. Ze zien dat ook leraren en de school goed ondersteund worden.

‘Voor ons is de positieve evolutie dat onze zoon na 2 jaar GON nog steeds kan rekenen op de ondersteuning. In het oude systeem zou dit dit schooljaar niet meer mogelijk zijn. De ondersteuning hangt niet meer vast aan vastgestelde uren en momenten. De ondersteuning is heel dikwijls op school en altijd bereikbaar. Vroeger 2 jaar gon, nu 6j beschikbaar = grote winst voor ons, ook al is de begeleiding minder intensief geworden.’

Bredere benadering van onderwijsbehoeften

Enkele ouders melden dat het invoeren van het nieuwe ondersteuningsmodel een grote stap is naar het streven naar meer inclusie. Het is meer een wij-verhaal geworden waarbij alle actoren betrokken worden. Ook klassikaal worden er aanpassingen gedaan of er wordt aangepast materiaal voorzien.

‘Het is een wij- verhaal geworden. De ondersteuning is niet meer 1 op 1 en dat is streven naar inclusie.’

‘Mijn dochter heeft dit jaar een erg gemotiveerde, lieve ondersteuner. Ze is volledig op de hoogte van de noden en helpt waar nodig.’

Overleg met ouders en welbevinden kind

Er zijn ouders die vaststellen dat er voldoende tijd wordt gemaakt voor overleg met ouders en dat ze goed betrokken worden bij het traject van hun kind. Ze vinden dat er voldoende feedback wordt gegeven en dat ook het kind zelf betrokken wordt. Ze zien dat hun kind meer zelfvertrouwen krijgt door de ondersteuning en dat hun kind open bloeit.

‘Door de zeer goede begeleiding zowel de "binnenschoolse" (zorgleraren, leraren) als buitenschoolse ondersteuning kan mijn kind het gewone onderwijs blijven volgen. Er is een zeer goede ondersteuning en opvolging ook naar de ouders toe. Deze mensen zijn op de hoogte van de problemen die onze kinderen hebben en bieden de juiste oplossingen aan. Ze zijn ook steeds bereikbaar en nemen alles serieus. Ze zijn een rots in de branding en nemen veel van onze zorgen weg. Niets dan lof!’

Ervaringen van ouders van kinderen die eerder GON/ION ontvingen en die een negatieve evolutie vaststellen:

61,7 % van de ouders, stelt een negatieve evolutie vast sinds de invoering van het nieuwe ondersteuningsmodel. Zij motiveren hun ervaringen:

Te weinig ondersteuning

Het meest aangehaalde argument voor de negatieve evolutie is volgens ouders het feit dat er te weinig ondersteuning is. Men vindt dat er minder ondersteuning is dan voorheen, dat deze ondersteuning te beperkt is en ook minder intensief dan vroeger. Het aantal leerlingen per ondersteuner is te groot waardoor de kwaliteit van ondersteuning daalt.

Sommige ouders organiseren daarom zelf nog extra begeleiding op school door middel van studenten, stagiaires, externe therapeuten, enz.

‘Een uur is onvoldoende, vorig jaar werd haar uur ook gebruikt voor andere kinderen op school die geen gemotiveerd verslag hadden. Sedert de omschakeling van GON naar het systeem van ondersteuning is de kwaliteit en het aantal uren ondersteuning alleen maar achteruitgegaan. In theorie volstaat het om het lerarenteam eenmaal goed te informeren en dan kunnen zij op basis van de opgedane kennis de meeste courante aanpassingen en probleempjes zelf aanpakken. In de praktijk blijkt dat deze informatie elk jaar opnieuw moet gedeeld worden met de betrokken leraren. Als men dit niet doet gaat er zeer veel kennis verloren en blijven de aanpassingen ondermaats.’

Te weinig ruimte voor overleg en ouderbetrokkenheid

Ouders hechten veel belang aan overleg en ouderbetrokkenheid. Ze ervaren dat er te weinig tijd en ruimte is voor overleg, dat de communicatie ontoereikend is en dat er te weinig rekening wordt gehouden met ervaringen van ouders. Sommige ouders melden dat er minder persoonlijk contact is met de ondersteuner in vergelijking met de vroegere GON-begeleider. Overleg moet soms gebeuren tijdens ondersteuningsuren en dus ten koste van het kind. Of overleg kan enkel op vraag van de ouders zelf. Ouders zijn niet altijd op de hoogte van aanpassingen, waardoor ze het gevoel hebben dat ze hier thuis geen rekening mee kunnen houden of er op verder werken.

‘Voor het ondersteuningsmodel ingevoerd werd, was er een nauwer contact met de begeleider. En werd ik als ouder meer betrokken. GON was beter gericht op mijn kind, ouder en kind hadden inspraak, je kon ook zien wat GON met je kind deed. Ook wat er in de klas gebeurde. GON werkt met het kind. Er was overleg en we kregen een verslag. Bij het ondersteuningsnetwerk mis ik dit. Er is ook niemand om aan te spreken of te contacteren bij ondersteuningsnetwerk. Ondersteuningsnetwerk op school is er dankzij mijn kind maar niet voor mijn kind!’

‘Als wij met de ondersteuner willen spreken, moet dit tijdens het ene uurtje dat mijn dochter krijgt op school.’

‘Vanuit GON hadden wij rechtstreeks contact met de begeleidster, in het ondersteuningsnetwerk kon dit niet, omdat de begeleiding eigenlijk voor de leraar was. Rechtstreekse communicatie lijkt ons nog altijd het beste, omdat wij als ouder ons kind toch nog altijd het beste kennen.’

Leerlinggerichte ondersteuning

Ouders vinden individuele begeleiding belangrijk en stellen vast dat vaak individuele leerlinggerichte ondersteuning is weggefallen en dat men minder kindgericht werkt. Volgens deze ouders heeft individuele begeleiding voor hun kind meer effect dan ondersteuning van de leraar. GON was volgens hen meer kindgericht. Nu wordt er minder rekening gehouden met de context van het kind en persoonlijke aspecten.

Vooraf bij de problematiek van ASS geven ouders het belang van individuele en persoonlijke ondersteuning aan. Ook is het voor deze kinderen en jongeren belangrijk dat dezelfde ondersteuner hun kind kan begeleiden. Het feit dat er geen vaste tijdstippen van ondersteuning meer zijn, zorgt er ook voor dat het voor leerlingen met ASS moeilijker is geworden.

Enkele ouders melden dat hun kind uren ondersteuning genereert, maar dat deze niet gebruikt worden voor ondersteuning voor hun kind. Of dat ze het niet weten of deze uren effectief naar hun eigen kind gaan. Voor sommige ouders is het moeilijk te begrijpen dat de ondersteuningsuren die klassikaal worden ingezet ook voor de andere leerlingen worden gebruikt en niet integraal naar hun eigen kind gaan.

*‘Veel minder kindgericht, terwijl mijn kind deze ondersteuning broodnodig heeft.
GON ondersteuning was direct voor en naar het kind waardoor je als
ouder veel beter wist wat er gebeurde.
Nu heb je er het raden naar of ze de extra middelen wel voor mijn kind gebruiken!’*

Opstart nieuwe schooljaar

De opstart van het nieuwe schooljaar duurde voor verschillende ouders te lang. Er blijkt veel overleg nodig te zijn, waardoor de effectieve start van begeleiding en ondersteuning te lang duurt. Ouders vinden dat ze te lang moeten wachten voor ze duidelijkheid krijgen of vooraleer er stappen ondernomen worden.

‘Het duurt ontzettend lang eer het is opgestart, de tijd is zeer beperkt per week, we moeten vechten voor individuele ondersteuning, regelmatig wordt bekeken of je kind die zorg nog wel nodig heeft wat het een onzeker schooljaar maakt en je niet zeker bent van een continue zorg, er zijn regelmatig vergaderingen waardoor de begeleidster geen ondersteuning kan geven en je dus nog minder uren krijgt...’

Ondersteuners versus GON-begeleider

Ouders betreuren het dat er te weinig continuïteit is in ondersteuners en dat er te veel wisselingen gebeuren. Men mist de ‘vaste’ GON-begeleider. Voor hun kind is voorspelbaarheid belangrijk en ook het opbouwen en behouden van vertrouwen is cruciaal. De overgang van lager onderwijs naar secundair onderwijs moet ook beter kunnen.

Ouders melden dat ze vaststellen dat scholen en ondersteuners vaak overbelast worden. De werkdruk ligt heel hoog, er komt ook heel wat administratie en planlast voor de ondersteuners bij. Volgens ouders hebben sommige ondersteuners ook te weinig ervaring of zijn ze te weinig gespecialiseerd in

bepaalde problematieken. Ondersteuners komen uit het buitengewoon onderwijs en zijn volgens enkele ouders daarom te weinig 'inclusiegericht'.

'Kind wist vroeger wie er voor hem kwam, wanneer en kon van dat vast moment gebruik maken. Nu is het er voor de leraar en de school. Onduidelijker. De boodschap wordt in het oor van de juf gefluisterd, die het op haar beurt in het oor van het kind moet fluisteren. We weten allemaal dat daar essentiële onderdelen van die boodschap op die manier wegvallen. Ik (en mijn zoon) vond het oude systeem beter met een directere impact op het gedrag in de klas, maar ook daarbuiten.'

Emotionele impact op kind

Ouders van wie het kind voorheen GON kreeg, stellen vast dat de situatie niet verbeterd is en dat de emotionele impact hiervan op hun kind groot is. Men meldt regressie, overprikkeling, frustratie, gebrek aan vertrouwen, stress en faalangst. Men ziet een kind dat ongelukkig is en depressief lijkt te worden. De vraag wordt gesteld waarom het eerst moet fout lopen vooraleer men het effectief opmerkt en stappen onderneemt. Men vindt dat er ook meer tijd en ruimte moet voorzien worden om naar het kind zelf te luisteren. Ook valt de extra belasting voor het gezin soms erg zwaar.

'Begeleiding heeft niet meer juiste expertise, er wordt te weinig afgestemd met de ouders en er wordt te weinig individueel gewerkt als dat nodig is. Systeem komt bij begeleiders voor op individuele noden: er wordt veelal gezegd dat noden niet kunnen ingevuld worden omdat nieuw systeem dit niet voorziet. Onze zoon heeft door slechtere begeleiding een behoorlijke regressie gehad, psychotica moeten opstarten en zal nog een hele tijd duren eer hij beter wordt. Alle andere omstandigheden (thuisituatie, therapieën,...) bleven ongewijzigd, dus geen andere aanleiding tot regressie.'

Een aantal ouders gaf de bemerking geen verschil te zien tussen de ondersteuning onder het GON/ION-model en de ondersteuning zoals ze nu verloopt:

Een kleine minderheid ziet geen verschil tussen de vroegere GON-begeleiding en de huidige ondersteuning. Voor hen is de situatie hetzelfde gebleven. Vooral ouders met een kind met een type 4-verslag stellen dit vast. Een aantal ouders zitten nog in de fase van opstart van ondersteuning, voor hen is het niet duidelijk hoe de nieuwe ondersteuning voor hun kind er uit zal zien dit schooljaar.

Extra ondersteuning door ouders zelf georganiseerd

Maar liefst 91% (294) van de ouders van kinderen met recht op ondersteuning zorgen zelf nog voor extra ondersteuning. Slechts 9% van de ouders (29) zeggen dat ze zelf niet voor extra (buitenschoolse) ondersteuning moeten zorgen.

Verduidelijking die ouders meegaven wanneer er werd gevraagd naar de aard van de ondersteuning die ze zelf organiseren:

Hieronder vind je persoonlijke toelichtingen van ouders waarvan we het nuttig vinden om ze mee te geven omdat ze belangrijke signalen bevatten. Deze antwoorden illustreren het geheel maar zijn niet te interpreteren als een algemene conclusie. Letterlijke uitspraken van ouders zijn ter illustratie in cursief weergegeven.

91% van de ouders geeft aan dat ze zelf nog voor extra ondersteuning zorgen. Ouders die dit verduidelijkten, geven aan dat de extra ondersteuning ingevuld wordt door henzelf en/of externe hulp.

Ouders zorgen zelf voor ondersteuning

Zeer veel ouders geven aan dat ze thuis zelf nog voor de nodige ondersteuning zorgen. Hun antwoord op de vraag “Welke is dat dan?” is uiteenlopend en gaat van ‘er zijn voor mijn kind’ tot huiswerkbegeleiding en het aanpassen van lesmateriaal.

Ouders helpen hun kind bij het voorbereiden van lessen, organiseren en plannen van taken, voorlezen van opdrachten, correct noteren van antwoorden, bijwerken van achterstanden en het inscannen van boeken.

Heel wat kinderen en jongeren hebben structuur nodig of hebben moeite met sociale vaardigheden. In dit geval zorgen ouders voor schema’s, picto’s, daglijnen, planningsboekjes en werken ouders beloningssystemen uit voor hun kind. Ook zijn ouders alert voor het kaderen en uitleggen van sociale situaties, proberen ze escalaties op te vangen en zorgen ze voor de nodige ontspannings- en rustmomenten als dit nodig blijkt te zijn. Heel veel ouders geven aan dat ze psychologische en emotionele ondersteuning geven. Ook zijn er ouders die zelf meegaan op klasuitstappen of indien

nodig hun kind thuishouden als er een activiteit op school georganiseerd wordt waar hun kind niet aan kan deelnemen.

Een heel aantal ouders melden dat ze zelf deeltijds of minder gaan werken om hun kind met SOB te begeleiden en ondersteunen. Sommige ouders hebben de mogelijkheid om te telewerken en creëren zo meer tijd voor hun kind met bijzondere noden. Ze maken ook bewust tijd voor overleg met de school en communicatie met de leraren.

Ouders volgen bijscholingen over uiteenlopende problematieken en zorgen zelf nog voor de aankoop van (aangepaste) hulpmaterialen zoals een hoofdtelefoon, wiebelkussen, aangepaste passer...

Aangezien vele kinderen met specifieke noden nog hulp van externen krijgen, geven ouders aan dat ze elke week heel wat uren spenderen aan het 'taxi' zijn voor hun kind.

Externe hulp is nodig, maar kost ouders veel tijd en geld

De reeks externe hulpverlening waarop ouders buitenschools beroep doen is aanzienlijk groot! Heel veel therapeuten, artsen, organisaties en externe instanties blijken betrokken te zijn. Vaak staan ouders in voor de financiële vergoeding van deze personen. Ouders geven aan dat dit heel belangrijk is voor hun kind, maar een grote (financiële) last betekent.

De meest ingeschakelde buitenschoolse hulp is die van logopedie (68), kinésithérapie (49), ergotherapie (7), psychotherapie (6), psychomotoriek (5) kinderpsycholoog (32) en kinderpsychiater (21). Deze laatste zorgen soms ook voor ouderbegeleiding en beperken zich niet exclusief tot de begeleiding van het kind.

Heel veel gezinnen krijgen thuisbegeleiding (25) of staan hiervoor op de wachtlijst. Heel wat kinderen en jongeren worden begeleid in een revalidatiecentrum (22), een CGG (5) of een CAR (4). Voor kinderen met een autismespectrumstoornis is er begeleiding van autismedentra, anti-coaches en verschillende gespecialiseerde vzw's.

Ouders schakelen huiswerkbegeleiding in of zorgen voor extra privé- of bijles. Het aankopen of aanvragen van ondersteunende software (Kurzweil, Sprint, Adibib) nemen ouders ook voor hun rekening. Slechts enkele ouders kunnen gebruik maken van een PAB (Persoonlijk Assistentie Budget).

Andere externen die ouders inschakelen om hun kind zo goed mogelijk extra te ondersteunen zijn: student, stagiaire, orthopedagoog, paardentherapie, dactyloles, osteopaat, fysiotherapeut, kinderarts, kinderlongarts, pleegzorgdienst, kinderneuroloog, G-sport, zwemles, multimove, stop 4-7, vrijwilligers, hoogbegaafdheidscoach, diëtist, zorgboerderij, sociale vaardigheidstraining, Bednet, TOAH, Mudico, ouderbegeleiding...

'Dagelijks spenderen ik en mijn partner 2 à 3 uren aan het plannen van huiswerk, maken van boekentas, ondersteuning van huiswerk en bijwerken van achterstand. Maar ook en vooral extra emotionele verwerkingsondersteuning.'

'We betalen zelf voor een uur ondersteuning per week. Tijdens de examens meerdere uren. Voor 2 kinderen dus maal 2.'

'Gelet op het beperkt aantal uren ondersteuning hebben wij voor onze dove dochter bijkomend logopedische ondersteuning ingeschakeld. Dit blijkt een zeer verstandige keuze geweest te zijn. Zonder deze ondersteuning zou dit schooljaar alle potentie hebben om een echt rampjaar te worden.'

'Ik ben als ouder minstens 1 uur per dag bezig met het voorbereiden of aanpassen van lesmateriaal. Daarnaast ook 1 à 2 uur per week buitenschoolse therapie (kiné en psychomotoriek).'

'Thuis zelf begeleiden, plannen, ondersteunen, maar ook extra externe therapie omdat het hele gezinssysteem en vooral de kinderen een te grote draaglast krijgen? Vroeger werd dit nog een deel werd opgevangen vanuit de ondersteuning.'

'We gaan 2x per week naar het CAR voor logopedie en ergotherapie. Er zijn echter nog heel veel andere problemen, dus ze stelden voor om ook nog naar de kiné te gaan. Goed bedoeld, weten we maar helaas is NOG meer echt niet haalbaar voor onze lieve schat. Ze doet nu al haar uiterste best en het vergt heel erg veel van haar. Ze is moe, en het schooljaar is net begonnen.'

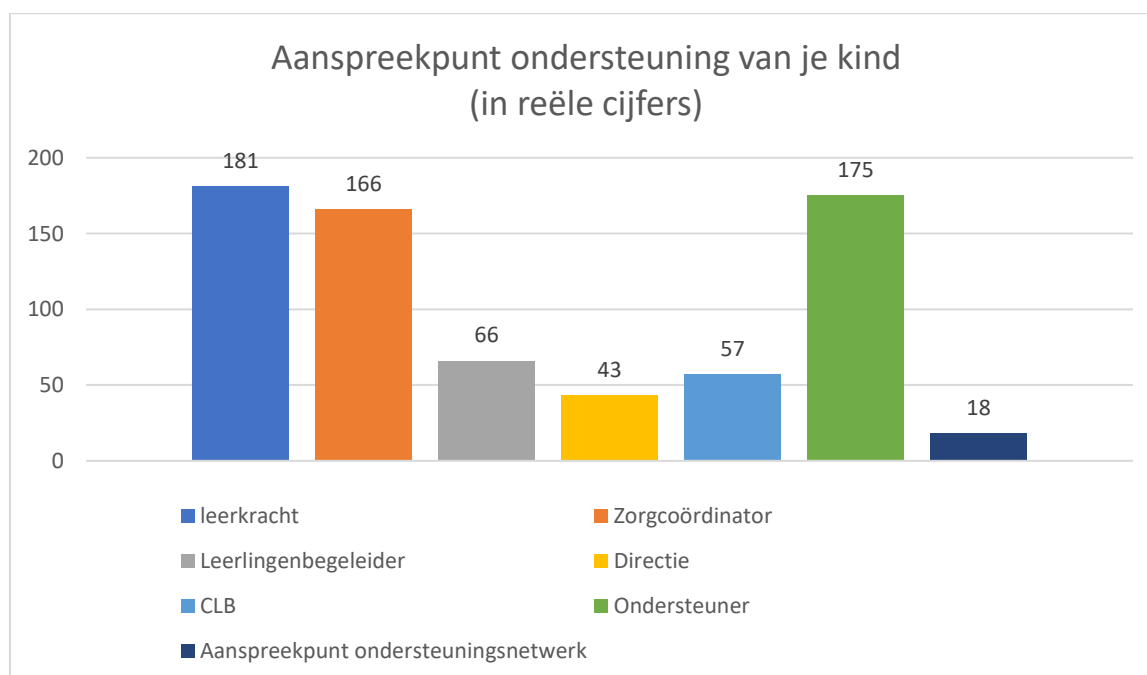
'Na schooltijd: 2x logo per week, 1x kiné per week + zelf doe ik elke avond en elk weekend de huiswerkbegeleiding van de kinderen.'

'Onze zoon wordt elke middag opgehaald zodat hij over de middag een uur kan ontstressen. Bijna elke avond krijgt hij hulp bij zijn huiswerk of lessen. Meestal enkel om hem te doen starten en/of voor bevestiging dat hij goed bezig is. We maken ook heel vaak plannings op voor het leren van zijn lessen. Dit doen we stevast voor de examens.

We hebben ook allebei een job met glijdende uren om aan elke noodsituatie te voorzien. Deze zijn meestal 'ik ben ... vergeten'. Dit lijkt banaal maar voor onze zoon is dit een enorme stressfactor waardoor hij die dag niet naar behoren zou kunnen functioneren.'

Aanspreekpunt voor ouders over de ondersteuning van het kind

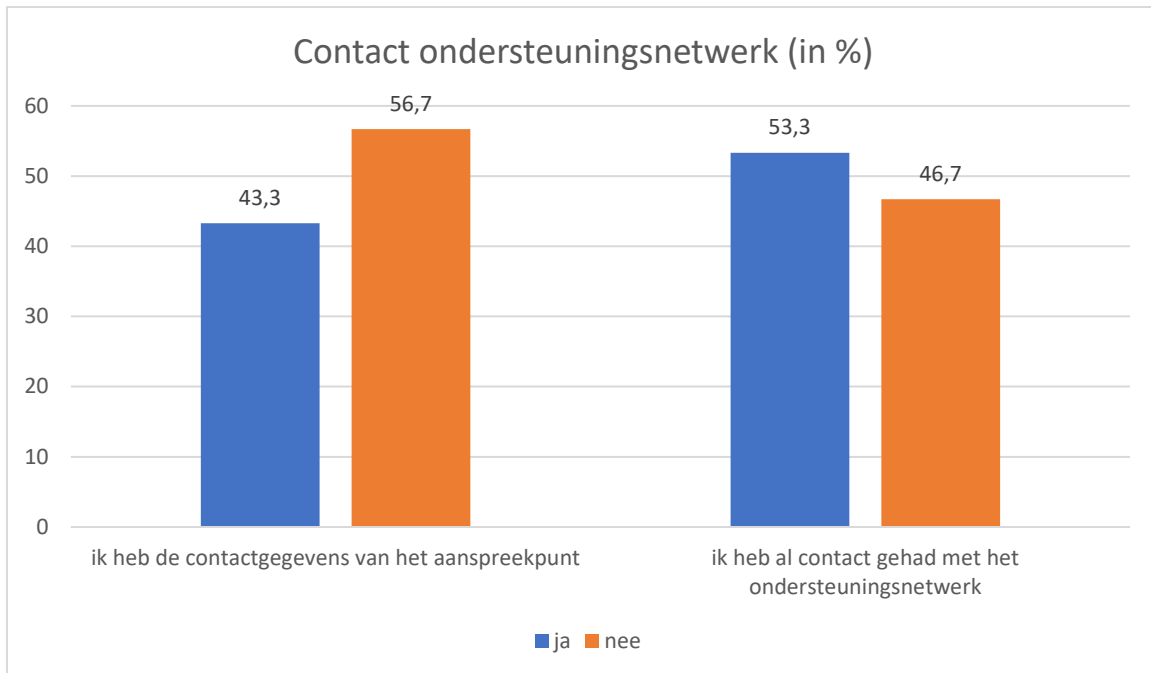
We vroegen aan de ouders aan wie ze een vraag stellen over de ondersteuning van hun kind. Ze konden meerdere antwoorden aanduiden. Het valt op dat net het aanspreekpunt van het ondersteuningsnetwerk hier het laagst scoort (18; 5,6%). De meeste vragen worden gesteld aan de leraar (181; 56%), de zorgcoördinator (166; 51,4%) en de ondersteuner (175; 54,2%).

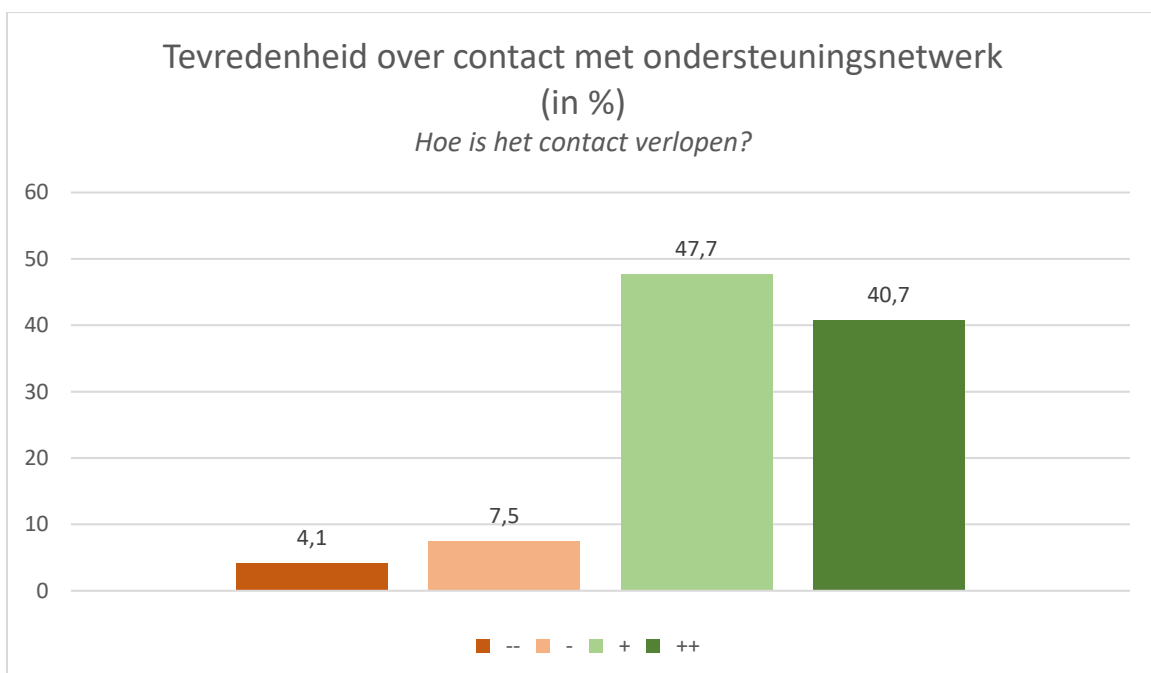
Contact met ondersteuningsnetwerk en tevredenheid

43,3% (140) van de ouders heeft de contactgegevens van het aanspreekpunt binnen het ondersteuningsnetwerk. 56,7% (183) heeft deze niet.

53,3% (172) van de ouders heeft al contact gehad met het ondersteuningsnetwerk. 46,7% (151) heeft bij het invullen van de bevraging nog geen contact gehad (oktober 2018).

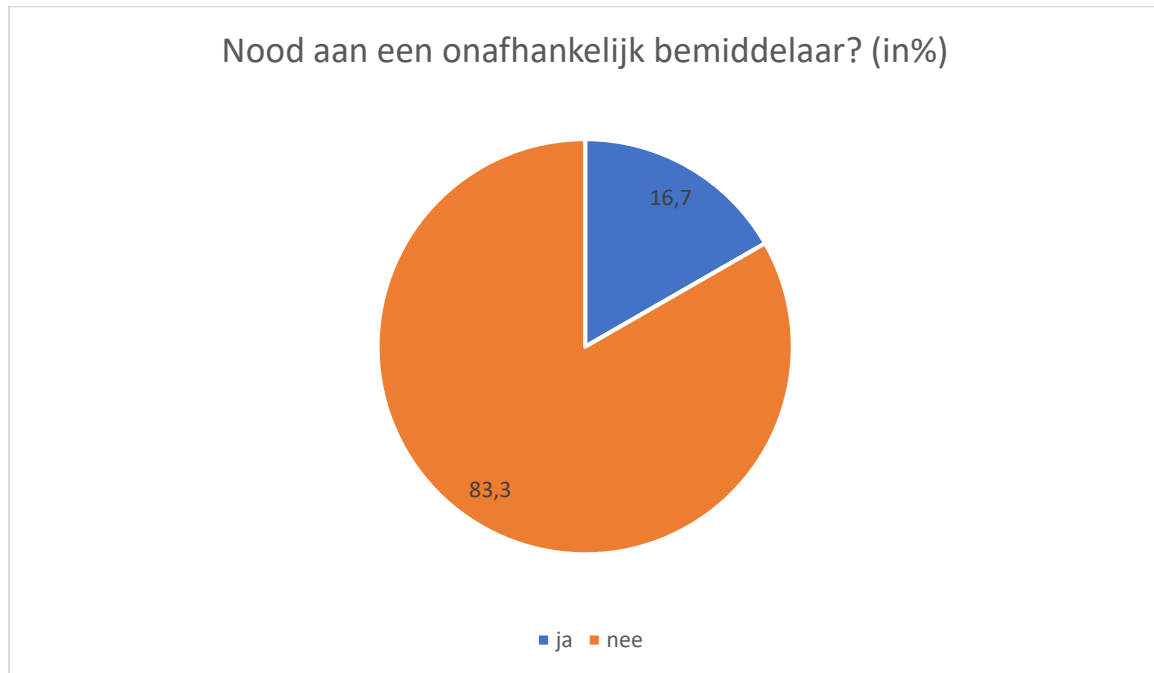

De meeste ouders (152; 88,4%) zeggen dat het contact met het ondersteuningsnetwerk goed verlopen is. Voor 11,6% (20) van de ouders verliep het contact minder positief.

Nood aan onafhankelijke bemiddeling

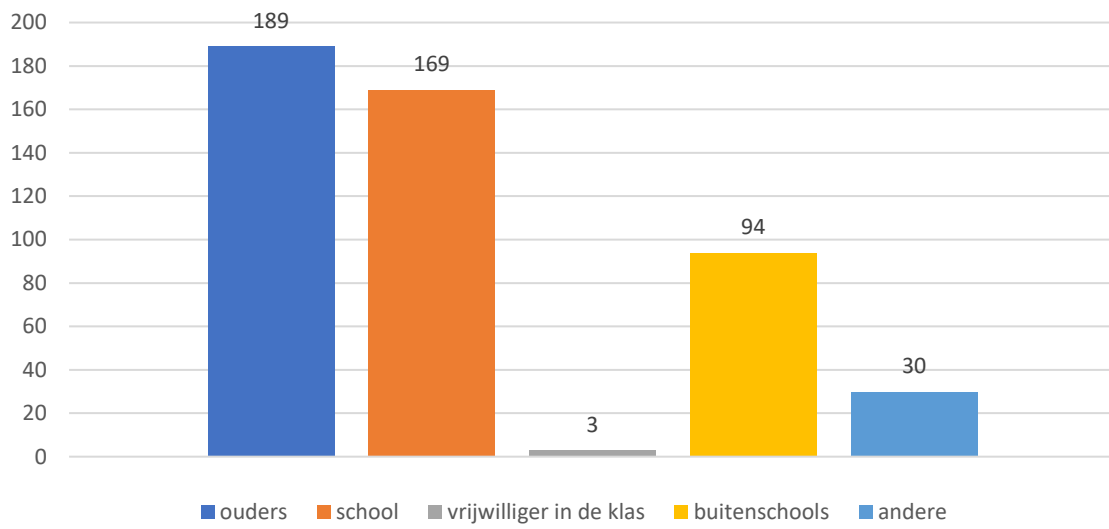
De meerderheid van de ouders (83,3%, 269) heeft geen nood aan een onafhankelijk bemiddelaar. 16,7% (54) van de ouders heeft hier wel nood aan.

Wie ondersteunt een kind dat geen recht heeft op ondersteuning, maar er wel nood aan heeft?

244 ouders geven aan dat hun kind nood heeft aan ondersteuning, maar er geen recht op heeft. We vroegen aan deze ouders wie er nu voor ondersteuning zorgt. Ouders konden meerdere opties aankruisen. 189 ouders (77,5%) geven aan dat ze hier zelf voor zorgen, 169 ouders (69,3%) geven aan dat de school voor de extra ondersteuning zorgt. Bij 3 kinderen (1,2%) komt er een vrijwilliger in de klas en 94 (38,5%) krijgen extra buitenschoolse begeleiding. 30 ouders (12,3%) duiden de optie 'andere' aan en verduidelijken: logopedie, kinesithérapie, psychologische begeleiding,...

Wie zorgt er voor ondersteuning als een kind er geen recht op, maar wel nood aan heeft? (in reële cijfers)

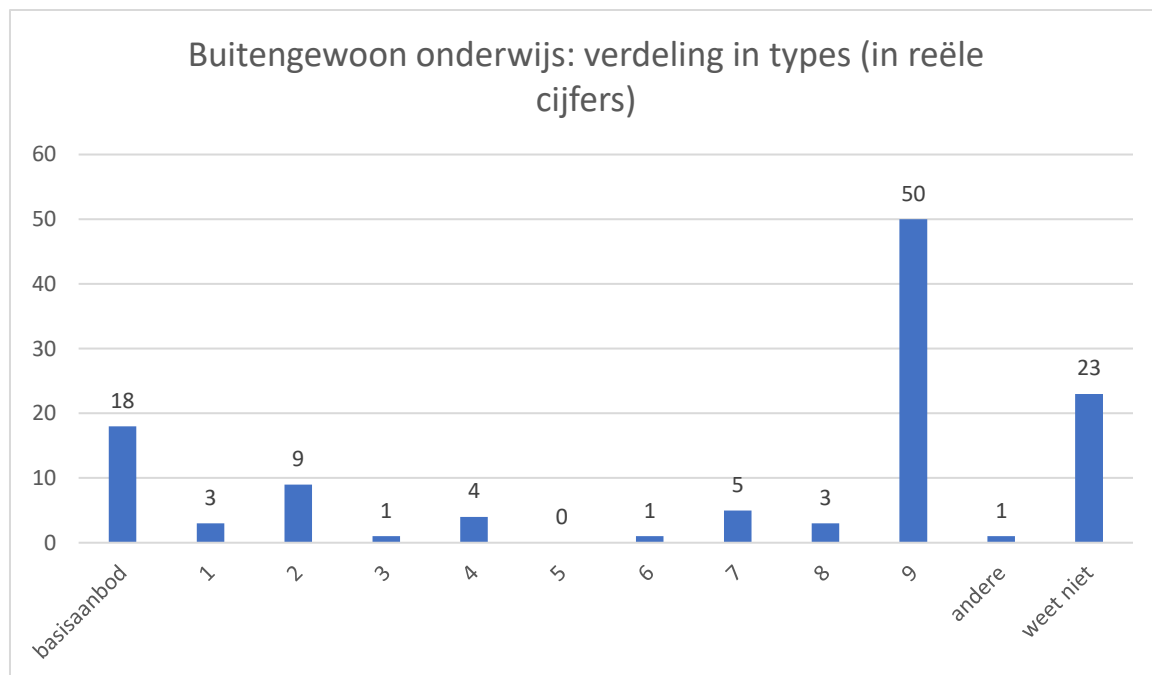

Ouders met kinderen in het buitengewoon onderwijs

144 ouders van kinderen in het BuO vulden de bevraging in. Omdat verschillende van deze ouders ook een kind met SOB in het gewoon onderwijs hebben, vulden zij de vragen specifiek voor het buitengewoon onderwijs niet in. In totaal vulden 98 ouders met een kind in het BuO de vragen specifiek voor deze doelgroep in.

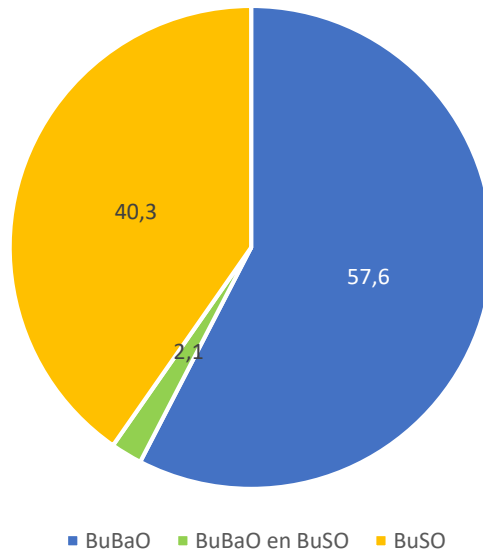
Buitengewoon onderwijs: verdeling in types en niveau

Kinderen zijn inschreven voor de volgende types: Basisaanbod (18; 18,7%), Type 1 (3; 3,1%), type 2 (9; 9,2%), type 3 (1; 1%), type 4 (4; 4,1%), type 6 (1; 1%), type 7 (5; 5,1%), type 8 (3; 3,1%), type 9 (50; 51%). 3 ouders (3,1%) weten niet in welk type hun kind ingeschreven is en 1 ouder duidt de optie 'andere' aan maar specificceert dit niet.

Van al de ouders met een kind in het BuO waren er 83 (57,6%) met enkel een kind in het buitengewoon basisonderwijs (BuBaO). 3(2,1%) ouders hebben zowel kinderen in het BuBaO als in het buitengewoon secundair onderwijs (BuSO) en 58 (40,3%) hebben enkel kinderen in het BuSO.

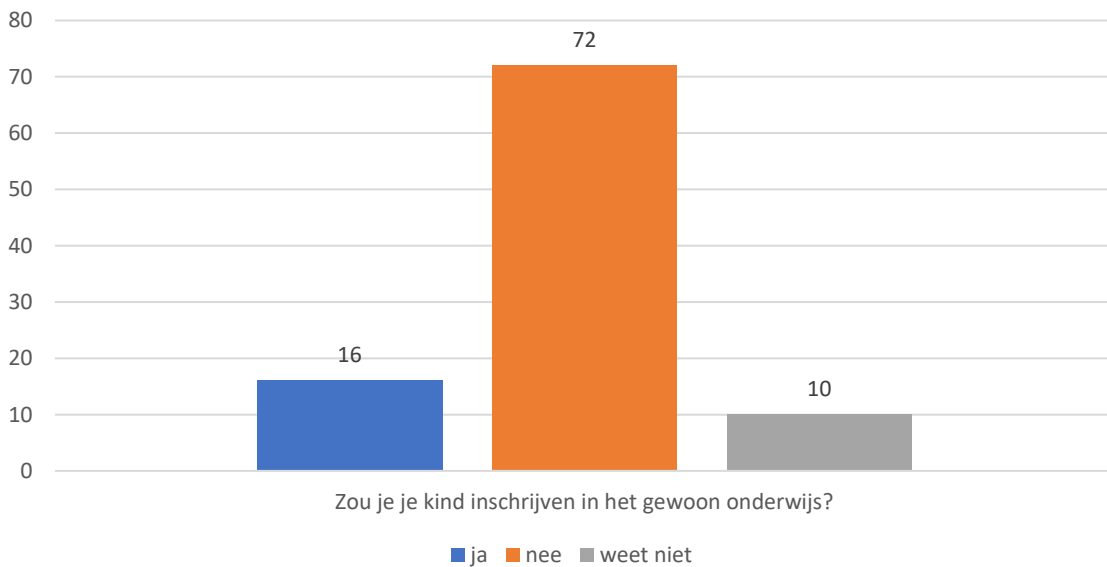
Buitengewoon onderwijs: verdeling over de niveau's (in %)

Inschrijven in het gewoon onderwijs?

De meeste ouders 72 (73,5%) hebben niet de intentie hun kind in het gewoon onderwijs in te schrijven. 16 ouders (16,3%) zouden dat wel doen en 10 (10,2%) weet niet of ze hun kind in het gewoon onderwijs zouden inschrijven.

Inschrijven in het gewoon onderwijs? (in reële cijfers)

Verduidelijking van ouders op de open vraag waarom ze hun kind wel of niet zouden inschrijven in het gewoon onderwijs

Ouders kregen via een open vraag de kans om hun antwoord te verduidelijken.

Het gaat om persoonlijke antwoorden van ouders waarvan we het nuttig vinden om ze mee te geven omdat ze belangrijke signalen bevatten. Deze antwoorden illustreren het geheel maar zijn niet te interpreteren als een algemene conclusie. Letterlijke uitspraken an ouders zijn ter illustratie in cursief weergegeven.

Waarom wel gewoon onderwijs?

Een kleine groep ouders geeft aan dat er meer potentieel in hun kind zit. Ze hebben het gevoel dat hun kind in het buitengewoon onderwijs nu iets 'mist'. Zij geloven dat er meer mogelijk is in het gewoon onderwijs als de schoolorganisatie anders zou zijn bv. klassen splitsen in plaats van co-teaching. Deze ouders zeggen dat met meer en aangepaste begeleiding er veel meer mogelijk is voor hun kind. Een ouder heeft gekozen voor de overstap en beschrijft dit als een positieve ervaring dankzij de goede samenwerking tussen de school, de ouders en de leerling zelf. Volgens sommige ouders hangt de kans op slagen soms ook af van de individuele leraar die dagelijks met hun kind werkt.

'Met onze oudste dochter zijn we dit jaar gestart in het reguliere onderwijs. Ze zit nu in het 5de middelbaar. De school doet enorm veel moeite en proberen aan te passen waar ze kunnen. Zeer fijn gevoel dat de samenwerking zo vlot en goed loopt. Ook de dochter ervaart dit als een pluspunt.'

'Gewone basisonderwijs heeft jammer genoeg niet de middelen om mijn kind waar nodig te ondersteunen. Scholen in de Scandinavische landen kunnen dit helaas wel. Ik wou dat het hier ook zo was. Want kinderen leren van elkaar. Nu worden ze in hokjes gestopt.'

'Indien ik zeker zou zijn dat mijn kind genoeg ondersteuning zou krijgen in een kleine klasgroep. Omdat ik ondervind dat mijn kind momenteel veel 'mist' in het buitengewoon onderwijs'

Waarom niet (meer) gewoon onderwijs?

Ouders geven heel wat factoren aan die bepalen waarom ze niet (meer) voor het gewone onderwijs kunnen of willen kiezen. Volgens hen zijn de klassen er te groot en zitten er te veel leerlingen in één klasgroep. Ook vinden ze dat er een te weinig gespecialiseerde en/of individuele benadering is, dat er onvoldoende ondersteuning op maat mogelijk is en dat de prestatiedruk en verwachtingen er te hoog liggen. Voor hun kind ligt het tempo in het gewone onderwijs te hoog, is er te weinig structuur, te veel prikkels en wordt er te veel druk op hun kind gelegd.

Ouders zagen dat hun kind ongelukkig werd in het gewone onderwijs, dat het zelfvertrouwen daalde. De confrontatie met andere leerlingen was vaak groot en de frustraties stapelden zich op. Sommige ouders melden dat hun kind gepest werd op school of dat hun kind zich uitgesloten voelde. Vaak waren er ook problemen op de speelplaats, tijdens pauzes of bij groepswork: 'andere kinderen begrijpen mijn kind niet'.

De extra ondersteuning die er voorzien kan worden vanuit het ondersteuningsnetwerk is volgens hen voor hun kind onvoldoende of er zijn te weinig middelen. Ouders vrezen dat er nog extra ondersteuning zou nodig zijn buiten de schooluren terwijl dit in het buitengewoon onderwijs wel kan tijdens de schooluren.

Enkele ouders melden dat de leraren in het gewoon onderwijs momenteel te weinig kennis of expertise (o.a. autisme) hebben om voldoende kwalitatief onderwijs aan hun kind te kunnen geven. Ze vrezen dat de problematiek van hun kind 'te groot' is voor het gewone onderwijs.

Bewuste keuze voor buitengewoon onderwijs

Ouders halen heel wat argumenten aan om bewust te kiezen voor het buitengewoon onderwijs. Vooral de begeleiding op maat, de kleine klasgroepen en de succeservaringen zien zij als zeer positief. Het zelfvertrouwen van hun kind is gegroeid na de overstap naar het buitengewoon onderwijs. Hun kind komt er tot rust en ook de belasting voor het gezin valt weg. Ouders zien hun kind openbloeien. Volgens hen vertrekt men in het buitengewoon onderwijs meer van de noden van het kind en ook de sterke vertrouwensband die er is tussen school en ouders vinden zij heel belangrijk.

'De ondersteuningsnood is te groot voor mijn kind, het gewoon onderwijs kan daar niet aan tegemoet komen.

Hij heeft het gewone onderwijs volgehouden tot het 4de leerjaar, alle mogelijke ondersteuning bleek onvoldoende. Mijn kind was voortdurend ongelukkig en boos. Na de overstap is er voor hem ruimte vrijgekomen om zijn ontwikkeling verder te zetten. Deze was gestopt op alle mogelijke vlakken.

Door de opgehoopte frustratie begon hij leerstof te missen, en heel boos te worden tegenover de andere kinderen... Na gesprek met begeleidster buitengewoon onderwijs, hebben wij de overstap gedaan. Weg frustratie, weg leerachterstand...'

'Te grote klassen, te snel, onvoldoende extra begeleiding tijdens lesuren, dan ook extra logo/kine nodig buiten de schooluren

Kleuteronderwijs en lager onderwijs waren in "gewone" school maar veel zorg en extra hulpmiddelen gehad. Nu in BUSO en we merken dat zijn emotioneel en sociaal welzijn veel beter is dan toen in het gewone onderwijs. Hij had het gevoel zich daar steeds te moeten meten met de anderen en anders te zijn. Nu is er meer rust.'

'Dit schooljaar ingeschreven in OV4 type 9, en mijn dochter zien openbloeien ! Als het van mij afhangt, gaat mijn kind nooit meer terug naar "gewoon" onderwijs !

Sinds ze in het BuO zit is ze gelukkig en aanvaard en gaat ze met veel plezier en motivatie naar school. Kortom in BuO heb ik een gelukkig kind, in gewoon onderwijs een doodongelukkig.'

'Bij de inschrijving in het bijzonder onderwijs werd beslist om al vanaf de eerste week persoonlijke begeleiding aan te bieden. Dit was een enorme opluchting. De begeleiders zijn ook steeds dezelfde waardoor ze (de noden van) het kind echt kunnen leren kennen, en er ook een vertrouwensband ontstaat met het kind (en de ouders)!'

Weten ouders welke hulp hun kind zou krijgen in het gewoon onderwijs?

58,2% (57) ouders weten welke hulp hun kind zou krijgen indien het in het gewoon onderwijs zou zitten. 41,8% (41) weet dit niet.

Verduidelijking van ouders bij het al dan niet op de hoogte zijn van de mogelijkheden van ondersteuning in gewoon onderwijs voor hun kind

Ouders kregen via een open vraag de kans om hun antwoord te verduidelijken.

Het gaat om persoonlijke antwoorden van ouders waarvan we het nuttig vinden om ze mee te geven omdat ze belangrijke signalen bevatten. Deze antwoorden illustreren het geheel maar zijn niet te interpreteren als een algemene conclusie. Letterlijke uitspraken van ouders zijn ter illustratie in cursief weergegeven.

Een kleine meerderheid van deze ouders zijn op de hoogte van de mogelijkheden voor hun kind met SOB in het gewone onderwijs. Voor iets minder dan de helft van deze ouders is dit niet geheel duidelijk of onduidelijk. Sommige ouders antwoorden dat het voor hen duidelijk is, maar dat er een grote 'maar' voor hen is. Indien ze voor het gewone onderwijs zouden kiezen, is er ondersteuning voorzien, maar deze hulp zou voor hun kind onvoldoende zijn. Ze voelen dan de noodzaak om nog zelf buitenschoolse hulp te zoeken bv. logopedie en stellen zich vragen over het feit dat ze dit dan zelf zouden moeten betalen. Een ouder meldt dat het voor hem een probleem is dat zijn kind geen diploma of getuigschrift secundair onderwijs kan halen na het volgen van een IAC. Ouders vinden dat ze beter moeten geïnformeerd worden over de mogelijkheden voor hun kind. Nu krijgen ze te weinig info of moeten ze het zelf opzoeken.

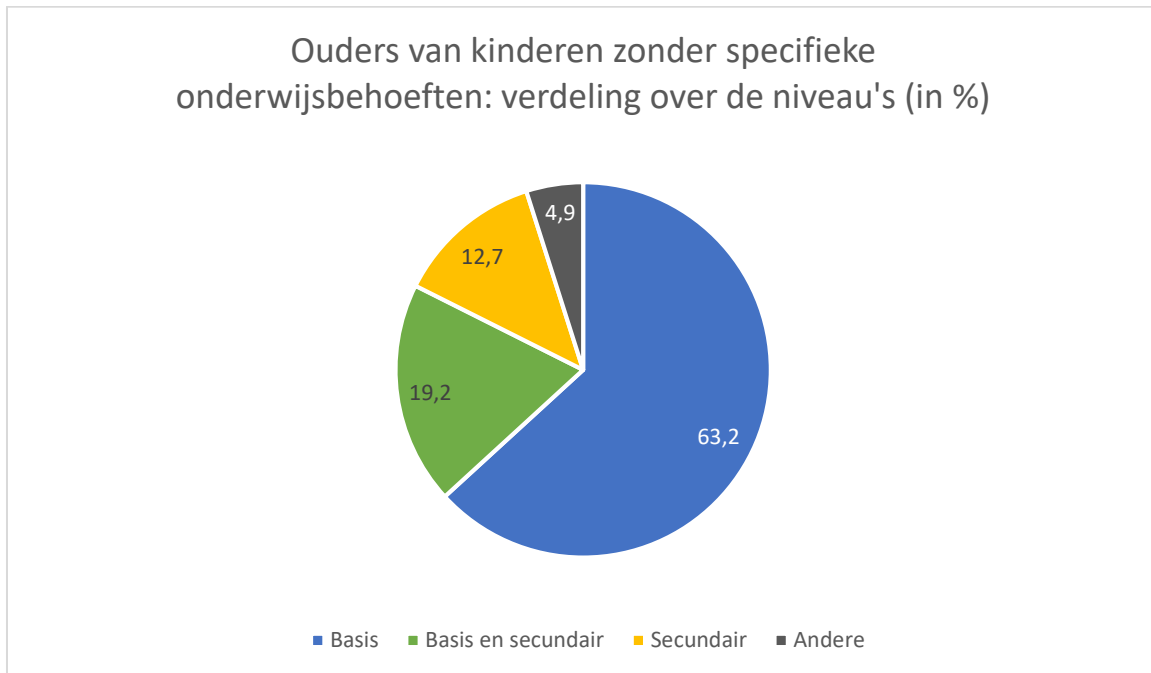
'We worden te weinig op de hoogte gebracht van alle mogelijkheden die bestaan. Scholen geven hier bitter weinig uitleg over, ouders moeten maar alles zelf uitzoeken.'

'Probleem is dat je eigenlijk alles zelf moet gaan opzoeken. De onkunde van sommige CLB's is behoorlijk problematisch. We hebben zelf contact opgenomen met de onderwijsexpert van het ministerie van onderwijs.'

Natuurlijk kun je als ouder je wellicht heel grote vrijwilligerskring aanspreken (en agenda's bijhouden) om hem persoonlijk bij te staan op school en zijn schaduw te worden. Of je kunt je werk opgeven en het zelf doen. Of dat inclusie is... Alvast niet van de ouder, want die leeft dan in een exclusieve cocon rond haar/zijn kind.'

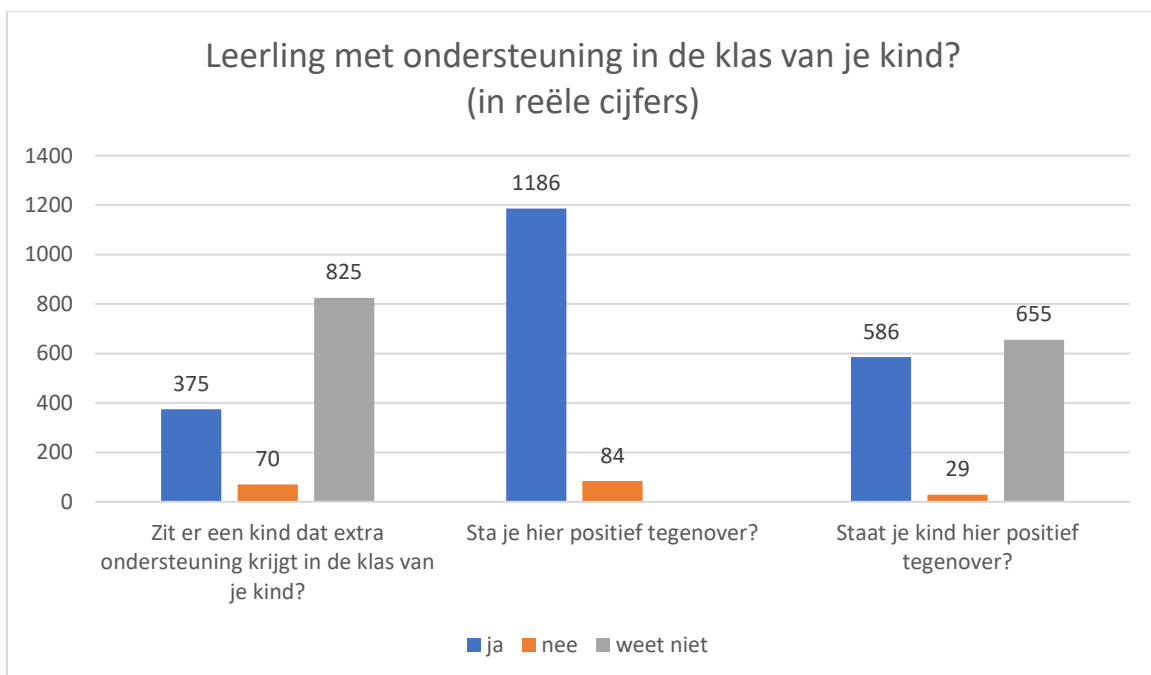
'Ik denk dat de ondersteuning zoals ze nu voorzien wordt, vooral ondersteuning is voor de school of leraar en niet voor het individuele kind.. Dus tips voor de leraar over hoe om te gaan met bepaalde problematieken.. Wat onvoldoende zou zijn voor ons kind.'

Ouders van kinderen in het gewoon onderwijs zonder SOB

De bevraging werd ingevuld door 1270 ouders van kinderen zonder specifieke onderwijsnoden, waarvan er 1047 (82,4%) minstens één kind in het basisonderwijs hebben en 405 (31,9%) minstens één kind in het secundair onderwijs.

Is er in de klas van je kind een leerling die extra ondersteuning krijgt? Sta je hier positief tegenover? Staat je kind hier positief tegenover?

De meerderheid van de ouders (825; 65%) weet niet of er in de klas van hun kind een leerling zit die extra ondersteuning krijgt. Bijna 1/3 van de ouders (375; 29,5%) geeft aan dat er in de klas van hun kind een leerling zit die extra ondersteuning krijgt, 5,5% (70) geeft aan dat dit niet het geval is. Bijna alle ouders (1186; 93,4%) staan hier positief tegenover, 6,6% (84) niet. Iets meer dan de helft van de ouders (655; 51,6%) weten niet of hun kind er ook positief tegenover staat. 46,1% van de ouders (586) denkt dat hun kind er positief tegenover staat en 2,3% (29) denkt van niet.

Verduidelijking van ouders waarom ze positief of negatief staan ten opzichte van extra ondersteuning van een leerling in de klas

Ouders kregen via een open vraag de kans om hun antwoord te verduidelijken.

Het gaat om persoonlijke antwoorden van ouders waarvan we het nuttig vinden om ze mee te geven omdat ze belangrijke signalen bevatten. Deze antwoorden illustreren het geheel maar zijn niet te interpreteren als een algemene conclusie. Letterlijke uitspraken van ouders zijn ter illustratie in cursief weergegeven.

Positieve houding

93 % van de ouders (1186) staat positief tegenover de aanwezigheid van een leerling met SOB in de klas van haar/zijn kind. Men vindt het logisch dat scholen inspelen op de zorgvraag van leerlingen en aandacht schenken aan de SOB van een leerling. Interessant is de bedenking dat het voorbeeldgedrag van ouders belangrijk is voor de houding die kinderen vervolgens aannemen ten opzichte van leerlingen met SOB.

'Dit is alleszins wat we onze kinderen in onze opvoeding willen meegeven: mensen zijn heel verschillend en dat is positief. Iedereen hoort erbij en we leren met iedereen op een respectvolle manier omgaan.'

Onderwijs op maat voor elk kind

Heel wat ouders vinden het belangrijk dat de school een open houding heeft en dat elk kind er mag leren op eigen niveau en tempo. Differentiatie en UDL ('Universal Design for Learning') wordt door ouders en hun kind dan als normaal ervaren. Onderwijs op maat, voor elk kind, is voor hen een voorwaarde voor maximale slaagkansen.

De aanpak van zorg op een geïntegreerde manier moet voor deze ouders aanwezig zijn in het totale klasgebeuren. Redelijke aanpassingen moeten zeker kunnen, voor zover mogelijk en haalbaar.

*'Hoe de ouders hier tegenover staan heeft rechtstreeks invloed op hoe hun kinderen omgaan met kind met specifieke problemen.
Voorstander dat ook kinderen met extra begeleidingsnood in het regulier onderwijs terecht kunnen, echter wel een bezorgdheid in welke mate het kind hierdoor niet extra overvraagd wordt.'*

Ouders geven aan dat de aanwezigheid van leerlingen met SOB in de klas van hun kind positief is:

- als het aantal leerlingen beperkt is
- als leraren voldoende ondersteuning krijgen
- als het positief wordt ervaren door het kind zelf
- als andere kinderen niet moeten inboeten aan ondersteuning en aandacht.

'Indien een kind extra ondersteuning nodig heeft moet dat kunnen in het gewone onderwijs. Maar alleen als het door het kind zelf positief ervaren wordt en mogelijk gemaakt'

wordt / haalbaar is voor de leraar en de andere kinderen van de klas.'

'Extra ondersteuning voor diegene die het nodig heeft is uiteraard positief, zolang het de werking van de klas niet in de weg staat.'

Veel ouders zijn niet op de hoogte van leerlingen met extra ondersteuning in de klas

Wanneer men deze cijfers tegenover de gedetailleerde cijfergegevens uit de bevraging zet, dan blijkt dat een grote meerderheid van de ouders echter niet weet of er een leerling met extra ondersteuning in de klas van hun kind zit. Men vindt dat er in sommige scholen weinig over gecommuniceerd wordt. Heel wat ouders vinden dat alle ouders van de klas moeten geïnformeerd worden, zonder details te geven over individuele situaties.

'Aangezien wij zelf geen extra ondersteuning nodig hebben, is er op onze school ook geen informatie hierover naar mij toe.'

Ten koste van andere leerlingen

De positieve houding van een ruime groep ouders wordt tegengesproken door 7% van de ondervraagden. Volgens hen daalt de onderwijskwaliteit wanneer leerlingen met SOB aanwezig zijn in de klas van hun kind. De leraar zou dan minder tijd kunnen besteden aan de andere leerlingen. Het zou ten koste gaan van zwakke leerlingen die ook extra hulp nodig hebben, maar geen recht op ondersteuning hebben.

Men stelt zich ook vragen bij de objectiviteit bij beoordelingen en evaluatie.

'Enerzijds is er wel begrip voor de problematiek, anderzijds is er een gevoel van oneerlijkheid in beoordeling/evaluatie.'

'In het 1e en 2e lj was het zeker ok, nu begint het eerder een last te worden: veel drukker in de klas, het is nooit stil want als de klasjuf klaar is met haar uitleg, begint de zorgjuf te spreken. Voor mijn kind met (zware) concentratieproblemen is dit echt heel vermoeiend.'

Andere problemen die door een aantal ouders worden aangekaart, zijn de gedragsproblemen van sommige leerlingen met SOB: agressie, driftbuien, storend en druk gedrag.

Moeilijk voor leraren

Ouders maken zich zorgen over de extra (werk)druk en planlast voor leraren. Ze stellen vast dat leerlingen met SOB veel inspanning en extra aandacht van de leraren vragen. En dat dit voor sommige leraren erg moeilijk is. Het heeft een grote impact op de leraar die 'iedereen' mee moet krijgen. Soms slaat de balans te ver door naar 'iedereen opnemen in de normale klas'.

Aparte setting?

Enkele ouders vinden dat leerlingen met SOB beter een plaats moeten krijgen in het buitengewoon onderwijs of in een gespecialiseerde (aparte) setting. Hier zouden deze leerlingen meer aandacht krijgen in kleinere groepen en is er minder concurrentie.

Ouders van kind met SOB

Enkele ouders van kinderen met SOB geven aan dat zij of hun kinderen uitgesloten worden, dat ze niet begrepen worden, dat ze slachtoffer zijn van een onaangepast systeem dat nog steeds straf en negatieve feedback hanteert als pedagogische aanpak.

Ondersteuning voor anderstaligen?

Ten slotte zijn er enkele ouders die wijzen op het feit dat er ook grote nood is aan ondersteuning van anderstaligen. Maar tegelijk zijn er ouders die vinden dat taalondersteuning soms ten koste gaat van andere extra ondersteuning.

Verduidelijking van ouders waarom hun kind volgens hen positief of negatief staat ten opzichte van extra ondersteuning van een leerling in de klas

Ouders kregen via een open vraag de kans om hun antwoord te verduidelijken.

Het gaat om persoonlijke antwoorden van ouders waarvan we het nuttig vinden om ze mee te geven omdat ze belangrijke signalen bevatten. Deze antwoorden illustreren het geheel maar zijn niet te interpreteren als een algemene conclusie. Letterlijke uitspraken van ouders zijn ter illustratie in cursief weergegeven.

Positief en bespreekbaar

Bijna de helft van de ouders meent dat hun kind positief staat tegenover de aanwezigheid van een leerling die extra ondersteuning krijgt.

Volgens hen vindt hun kind het niet vreemd dat bepaalde klasgenoten extra ondersteuning of gerichte opdrachten krijgen. Hun kind is behulpzaam, heeft begrip en weet dat sommige leerlingen extra hulp nodig hebben. In vele gezinnen is het thema bespreekbaar en komt het onderwerp geregeld aan bod.

'Wij praten erover. Niet ieder kind kan hetzelfde. De ene kan dit en de andere dat. En sommige kinderen hebben hulp nodig op school.'

'Wij bespreken veel thuis, niemand wordt dan ook uitgelachen om eender welke reden. Iedereen is gelijk en verdient dezelfde kansen en soms is dat met meer ondersteuning.'

'Mocht ik merken dat mijn kind hier iets over vertelt, dan zal ik dat steeds proberen te kaderen en op een positieve manier uit te leggen. Ik merk dat ons kind nu ook al de zorgleraar kent. Ik denk dat de school de kinderen met alle medewerkers op een erg spontane manier laat kennismaken, wat ik alleen maar kan toejuichen.'

Kind ervaart dit als negatief

Een klein aantal ouders denkt dat hun kind hier niet positief tegenover staat. Deze ouders denken dat het voor hun kind moeilijk te begrijpen is waarom sommige leerlingen meer aandacht krijgen en meer hulpmiddelen mogen gebruiken dan anderen. Enkele ouders en leerlingen vinden dat er veel verschillende mensen in de klas komen en dat dit voor onrust en drukte in de klas zorgt.

'Mijn jongste zoon weet dat er andere mensen in de klas komen om een leerling te helpen. Er komen sowieso vaak verschillende volwassenen op zijn school, hij is dat gewend. Vorig schooljaar vond hij dat er teveel verschillende mensen kwamen, er was teveel lawaai in de klas.'

Onduidelijk of te jong

Meer dan de helft van de ouders weet niet of hun kind positief of negatief staat tegenover extra ondersteuning voor sommige leerlingen. Men meldt dat er thuis weinig of nooit over gepraat wordt.

Enkele ouders maken de bedenking dat hun kind te jong is om te beseffen welke de draagwijdte is van de aanwezigheid van een leerling met SOB in de klas.

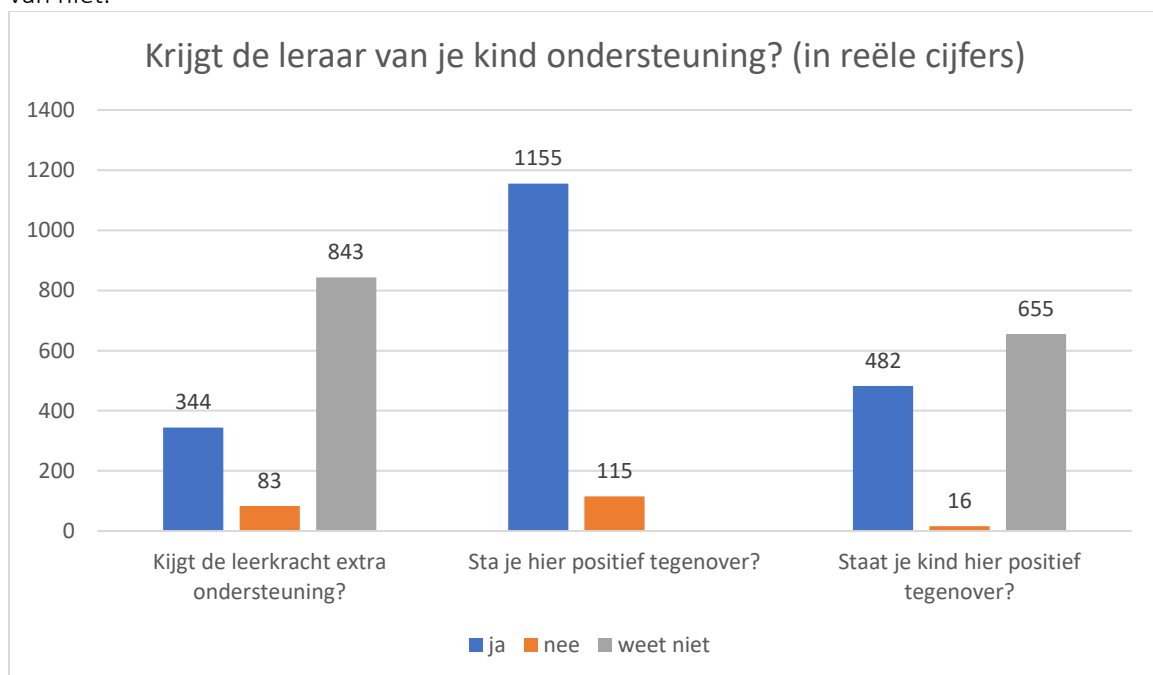
'Onze jongen is pas 3 jaar dus te jong om hier een mening over te hebben.'

Krijgt de leraar van je kind extra ondersteuning? Sta je hier positief of negatief tegenover? Staat je kind hier positief of negatief tegenover?

De extra ondersteuning van de leraar wordt over het algemeen door ouders gewaardeerd: 1155 (90,9%) ouders staan positief tegenover de ondersteuning van de leraar, een kleine minderheid (115 of 9,1 %) niet.

Er zijn echter veel ouders (843; 66,4%) die niet weten of de leraar van hun kind extra ondersteuning krijgt, 27,1 % (344) weet dat de leraar extra ondersteuning krijgt en 6,5% (83) denkt dat de leraar dit niet krijgt.

60,8% (772) van de ouders weet niet of hun kind positief staat tegenover de extra ondersteuning van de leraar. 38% (482) van de ouders denkt dat hun kind er positief tegenover staat en 1,3% (16) denkt van niet.

Verduidelijking van ouders waarom ze positief of negatief staat ten opzichte van extra ondersteuning van de leraar

Ouders kregen via een open vraag de kans om hun antwoord te verduidelijken.

Het gaat om persoonlijke antwoorden van ouders waarvan we het nuttig vinden om ze mee te geven omdat ze belangrijke signalen bevatten. Deze antwoorden illustreren het geheel maar zijn niet te interpreteren als een algemene conclusie. Letterlijke uitspraken van ouders zijn ter illustratie in cursief weergegeven.

Te weinig ondersteuning

In de commentaren valt op dat ouders de geboden hulp als ondermaats en te weinig georganiseerd ervaren. Men vindt dat er te weinig middelen worden voorzien voor ondersteuning van leraren. Omdat ze geen weet hebben van de geboden ondersteuning, stellen een aantal ouders het gevoerde communicatiebeleid in vraag.

‘Veel te weinig uren voor al deze noden, dit gaat ten koste van de andere kinderen die uiteraard ook begeleiding nodig hebben. Hierdoor krijgen de "gewone" kinderen steeds minder aandacht en tijd van de leraar. Maar ook zij hebben recht op tijd van de leraar!!’

‘Handen zijn er nodig, geen extra overleg en talloze observaties’

Te veel druk op leraar

Ouders vinden dat er te veel (werk)druk op de leraar wordt gelegd en stellen vast dat het niet makkelijk is voor leraren die vaak te maken krijgen met diverse problematieken. Volgens sommige ouders zijn leraren ook onvoldoende opgeleid om met die brede waaier aan problematieken om te gaan. Men meent dat leraren ook nog te veel bijkomende taken krijgen en daardoor overbelast raken.

‘Véél te weinig ondersteuning voor de extra zorg die een zorgenkind met zich meebrengt. De theorie is mooi echter in de praktijk wordt er veel te veel van de leraar gevraagd. Dit komt de zorg voor alle kinderen niet ten goede.’

‘Ik vraag me af of het realistisch is om leraren voldoende te kunnen opleiden in deze diverse problematiek.

Ik ga er van uit dat er inderdaad ondersteuning is, maar een leraar moet zich concentreren op lesgeven en volgens mij zijn er teveel rand-taken waardoor een leraar of overbelast geraakt, of zich concentreert op de verkeerde dingen.’

Te grote klassen

Een aantal ouders maken kanttekeningen bij de klasgrootte. Deze ouders zijn de mening toegedaan dat kleine groepen tot een beter resultaat en betere zorg leiden. Enkele ouders pleiten voor kleinere groepen in plaats van twee leraren voor één grote klas.

‘Extra ondersteuning is zeker nodig en een plus, dit kan een leraar niet alleen aan in de grote klassen van tegenwoordig.’

Kwaliteit onderwijs

Een zorg die blijft opduiken is de kwaliteit van het geboden onderwijs. De verdeling van de tijd en de aandacht van de leraren baart zorgen omdat men bekommerd is om de kwaliteit van het geboden

onderwijs aan de 'modale' leerlingen. Men vreest voor hun recht op basiszorg. Volgens enkele ouders gaat er te veel aandacht van de leraar naar de zwakkere leerlingen.

'Véél te weinig ondersteuning voor de extra zorg die een zorgenkind met zich meebrengt. De theorie is mooi echter in de praktijk wordt er veel te veel van de leraar gevraagd. Dit komt de zorg voor alle kinderen niet ten goede.'

Leraargerichte of leerlinggerichte ondersteuning

Over de vraag of de ondersteuning wordt geboden op teamniveau dan wel op individueel niveau zijn de meningen uiteenlopend. Sommige ouders vinden het goed dat de ondersteuner de hele klas ondersteunt. Andere ouders pleiten er eerder voor om de klas op te splitsen en de ondersteuner of zorgleraar te laten werken met een klein groepje of een individuele leerling.

Een aantal ouders vindt een goede interne zorgleraar of leerlingenbegeleider beter dan externe hulp vanuit het buitengewoon onderwijs. Zij ervaren externe ondersteuners soms eerder als 'passanten' en klagen het gebrek aan de mogelijkheid tot direct contact met ondersteuners.

'Volgens mij kan een goede zorgleraar/coördinator en leerlingenbegeleiding binnen een school, veel meer betekenen voor leerlingen, zorgvragen en leraren, dan externe ondersteuners die slechts enkele uren in een school komen en de leerling, de klasgroep en - dynamiek, de leraren en de schoolwerking niet voldoende kennen en kunnen hanteren. Bovendien zijn zij ook moeilijker aanspreekbaar voor de leerling, diens ouders en diens leraren.'

'Als kinderen tijdens de les apart met een zorgjuf worden bijgeschoold hebben ze ondertussen toch weer een les gemist!'

Welzijn kind centraal

Centraal in dit alles staat voor ouders het welzijn van - of de bekommernis om - elke leerling. Een positieve emotionele ontwikkeling van een kind is voor heel veel ouders erg belangrijk. Elke leerling zou zich gelukkig moeten voelen in zijn/haar klas.

'Oog hebben voor de cognitieve EN emotionele ontwikkeling van elk kind is een basishouding voor goed onderwijs'

'Mooi verhaal dat professionele mensen vanuit het buitengewoon onderwijs hun ervaringen kunnen delen met mensen in het gewoon onderwijs. En omgekeerd. Een mooie wisselwerking. Op voorwaarde dat het kind gelukkig is.'

Andere bezorgdheden

Tot slot wijzen enkele ouders in hun commentaar op de nodige aandacht voor de hoogbegaafde leerlingen. Anderen wijzen op het blijvend belang van het BuO voor leerlingen met SOB, pleiten voor meer co-teaching en klagen het nijpende lerarentekort en hun gebrek aan opleiding aan.

Verduidelijking van ouders waarom ze denken dat hun kind positief of negatief staat ten opzichte van extra ondersteuning van de leraar

Ouders kregen via een open vraag de kans om hun antwoord te verduidelijken.

Het gaat om persoonlijke antwoorden van ouders waarvan we het nuttig vinden om ze mee te geven omdat ze belangrijke signalen bevatten. Deze antwoorden illustreren het geheel maar zijn niet te interpreteren als een algemene conclusie. Letterlijke uitspraken van ouders zijn ter illustratie in cursief weergegeven.

Positieve houding kind

Volgens heel wat ouders ervaren hun kinderen het gevoerde zorgbeleid met extra ondersteuning voor de leraar als positief omdat er een 'extra juf' is om te helpen. Hun kinderen vinden het positief omdat er volgens hen zo aandacht geschonken kan worden aan alle leerlingen.

'Mijn kind heeft het gevoel dat met een extra leraar meer aandacht kan besteed worden aan alle kinderen van de klas. Dit laat toe om de kinderen vragen te stellen.'

Houding kind neutraal of onbekend

Sommige ouders stellen vast dat hun kind zich geen vragen stelt. De situatie is normaal voor hun kind. Of er wordt thuis niet gesproken over extra ondersteuning voor de leraren op school.

'Ik weet niet of de leraren op de school van mijn kinderen ondersteuning krijgen. Mijn kinderen (in de hoogste graad van het SO) praten hier thuis niet over. Maar ik denk dat zij hier wel positief tegenover staan.'

Negatieve houding kind

Anderzijds zijn er kinderen die klagen over rumoer in de klas wanneer er extra ondersteuning is: 'het is nooit stil in de klas'. Of ze vinden het onrechtvaardig dat ze meer leerstof moeten verwerken dan de leerling met SOB.

'Het is oké zodat de klasjuf haar tijd blijft behouden voor de andere kinderen. Maar op de duur komt het wel als storend ('het is nooit eens stil in de klas mama') over dat er altijd iemand op de achtergrond is aan het spreken.'

Algemene bezorgdheden en opmerkingen van ouders

“Zijn er nog bezorgdheden of positieve ervaringen over het ondersteuningsmodel die je met ons wilt delen?”

(Dit was de laatste open vraag aan het einde bevraging)

Op het einde van de bevraging kregen de ouders de kans om extra bezorgdheden en opmerkingen te geven. Deze reacties werden hieronder verzameld. Het gaat om persoonlijke ervaringen van ouders waarvan we het nuttig vinden om ze mee te geven omdat ze belangrijke signalen bevatten. Deze bezorgdheden en opmerkingen illustreren het geheel maar zijn niet te interpreteren als een algemeen beeld.

Algemeen

Ouders geven aan dat er te weinig middelen worden voorzien voor de ondersteuning van leerlingen. Dit uit zich in onvoldoende uren ondersteuning voor de leerling zelf, onvoldoende ondersteuning voor de leraar of te weinig personeel in het ondersteuningsteam om de ondersteuning te geven.

Ouders signaleren het M-decreet als een besparingsmaatregel.

Voor kinderen die net niet aan de voorwaarden voldoen is er geen ondersteuning voorzien. Vaak wacht de school af tot kinderen volledig uitvallen of de situatie helemaal onhoudbaar wordt, voor ze actie onderneemt. Voor de kinderen zelf betekent dit een enorme achterstand en grote demotivatie. Ouders vinden dat dit vermeden zou moeten worden.

Ouders geven aan dat alle kinderen, met of zonder verslag, weleens ondersteuning nodig hebben en die zouden moeten kunnen krijgen. Kinderen zonder verslag die nu extra ondersteuning nodig hebben vallen vaak helemaal uit de boot.

‘Ik ben niet zeker dat elk kind dat ondersteuning nodig heeft dit ook krijgt, onze dochter heeft het wat moeilijker met school maar er wordt niks extra aangeboden in de lagere school, dit omdat er geen uren voor zijn, de jaren onder haar hebben meer zorg nodig en alle uren gaan naar die klassen, jammer want eens een extra uitleg door een ander dan juf of ouder zou de vele frustraties misschien verminderen.’

‘Waarom kan ondersteuning niet gewoon ingebed zijn in de school en dus het nieuwe normaal zijn?’

Er is teveel druk/prestatiedrang op de leerlingen binnen onderwijs.

De ondersteuning van het kind ging achteruit zonder GON.

Met het nieuwe systeem is de GON-begeleiding merkbaar achteruit gegaan. Er zijn enorm veel wissels in de GON-begeleiding sinds het M-decreet. Er is niet voldoende individuele ondersteuning meer sinds het M-decreet.

‘Het is bijzonder jammer dat de kwaliteit van de ondersteuning achteruit gaat. De nadruk ligt nu op het oplossen van acute problemen. Het vinden van structurele oplossingen en het laten groeien van de kinderen tot veerkrachtige individuen die zelf hun eigen beperkingen en problemen kunnen aanpakken is niet langer van tel. Dit herleidt de ondersteuning tot het blussen van brandjes? Een gemiste kans.’

Het traject voor kinderen zonder zorg komt in gedrang wanneer er teveel leerlingen met zorgnood zijn in een klas. Scholen moeten meer oog hebben voor leerlingen zonder zorgnoden. De leraar heeft geen tijd voor kinderen die extra aandacht nodig hebben maar geen ondersteuning krijgen. Ouders zijn bezorgd dat het algemeen niveau van leerlingen achteruit gaat wanneer de leraar veel ondersteuning moet bieden.

Er zijn grote verschillen tussen scholen in: kennis om te ondersteunen en de bereidheid daartoe.

Er is veel willekeur in wie ondersteuning krijgt en wie niet.

Er zou moeten gecontroleerd worden wat scholen doen op vlak van ondersteuning.

Inclusief onderwijs is een verrijking voor alle kinderen, ze leren omgaan met elkaar.

'Hoe groter de mix in de klassen op alle vlakken inclusief sociale, economische, culturele achtergronden, hoe sterker en realistischer alle kinderen in de wereld zullen staan!'

'Iedereen is uniek en waardevol (met of zonder label) en door een duidelijke keuze voor inclusie zal dit gegeven bij iedereen in de maatschappij meer 'gewoon' en 'aanvaard' worden.'

School/leraar/CLB

Er is te weinig aandacht of in sommige scholen geen aandacht voor sterkere kinderen. Sterkere leerlingen krijgen te weinig ondersteuning. Leraren zijn volgens ouders niet op de hoogte van noden van kinderen met bijv. hoogbegaafdheid of kinderen die extra uitdaging nodig hebben en weten niet hoe ze hen moeten begeleiden.

Er zitten te veel kinderen in één klas. Dat maakt het moeilijk voor kinderen, zeker kinderen met extra ondersteuningsbehoeften. Het maakt het ook moeilijk voor de leraar. Een aantal ouders geeft aan dat met minder kinderen in een klas, de leraar meer kinderen zou kunnen ondersteunen. Een aantal ouders signaleren dat op deze manier zelfs extra ondersteuning van buitenaf veel minder nodig zijn.

Leraren hebben te weinig kennis over de problematieken van leerlingen. Leraren en bij uitbreiding scholen zijn te weinig geprofessionaliseerd. Leraren en scholen doen weinig aan kennisdeling onderling. Leraren zouden meer opleiding moeten krijgen. Als gevolg van een gebrek aan kennis en professionalisering, merken leraren vaak de nood aan ondersteuning bij leerlingen niet altijd of te laat op.

Leraren steunen soms teveel op de ondersteuners, in plaats van zelf kennis te verwerven.

Ouders ervaren dat scholen het ondersteuningsnetwerk niet als een volwaardige partner beschouwen. Soms geven ouders aan dat de school geen ondersteuning wil geven. Er wordt gesignaleerd dat de school de ondersteuningsaanvraag vertraagt of dat school geen initiatief neemt om de ondersteuning op te starten. In een aantal gevallen is er wel ondersteuning vanuit het ondersteuningsteam maar werkt de school niet mee aan de ondersteuning.

'Mijn zoon heeft diagnose ASS. Hij heeft nood aan ondersteuning maar deze wordt op de school niet gegeven. Denk niet uit kwade wil maar de school geeft aan mijn kind niet wat hij nodig heeft. Het ondersteuningsnetwerk zou hulp kunnen bieden maar niet als de school geen hulpvraag formuleert.'

De school denkt niet inclusief. Ouders moeten zelf problemen bij hun kind ontdekken.

De school doet heel veel inspanningen om kinderen individueel te ondersteunen/laten ontwikkelen.

Ouders vinden dat de school inspanning levert en haar best doet maar dat dat onvoldoende is voor het kind.

De leraar krijgt te weinig ondersteuning.

'Ik heb mateloos veel respect voor de leraren van mijn dochter. Dat ene korte momentje per week dat er ondersteuning is, kunnen de leraren wel beroep doen op die mensen van het buitengewoon onderwijs. Maar al die andere uren moet de leraar het wel helemaal alleen verder doen? Mijn dochter zit in een klasje waar wel meer kindjes extra zorgen nodig hebben? Hoe krijgt die leraar dat allemaal klaargespeeld?'

Er worden afspraken gemaakt met de school maar de leraren houden zich daar niet aan.

Leraren staan zelf niet achter extra ondersteuning en passen die dan ook niet toe. Leraren hebben nog altijd te weinig begrip voor leerlingen met zorgnoden.

Dankzij de inzet van de leraar houdt het kind het vol.

Er zijn te weinig zorgleraren, de zorgleraar heeft geen tijd om met zorg bezig te zijn.

'In onze school gebeurt er te weinig specifieke ondersteuning, zowel naar kinderen die niet goed mee kunnen, als naar kinderen die extra stimulatie nodig hebben. Het lijkt ook alsof de zorgleraar (die ook halftijds directie is) zo een groot takenpakket heeft (administratie, vervangingen zieke leraren, verschillende taken als zorg) dat het zorgaspect dikwijls naar de achtergrond verdwijnt.'

Scholen die zelf veel zorg bieden, trekken veel leerlingen die extra zorg nodig hebben aan, maar krijgen zelf weinig ondersteuning. Scholen die zelf weinig zorg bieden kunnen veel ondersteuning krijgen. 'Is dat eerlijk?', vragen ouders zich af.

Er hangt veel af van de leraar en de school of zij de ondersteuning willen laten slagen.

CLB is te weinig bereikbaar.

Er is een groot verschil in het aanbod van basiszorg tussen verschillende scholen.

'De toepassing van het ondersteuningsmodel verschilt enorm van school tot school, van net tot net. Mijn kind met specifieke onderwijsbehoeften gaat sinds september naar een andere school. De school biedt veel betere ondersteuning in fase 0 en 1 en ondertussen zijn we op weg om het gesprek aan te gaan met het CLB en onderweg naar een gemotiveerd verslag en ondersteuning. Dit had allemaal wel wat sneller gekund, maar de vorige school en het CLB stonden hier niet voor open. We kregen van hen uit heel veel weerstand en zij gingen op een negatieve manier om met de hele situatie, Dit had een weerslag op mijn zoon? Hij gaat ondertussen weer veel liever naar school, gelukkig, al zijn de problemen aan de basis natuurlijk niet opgelost.'

Soms stellen de ouders een hulpvraag en wordt daar niet op ingegaan, ouders krijgen dan bijv. geen antwoord.

Aanvraag en opstart van ondersteuning

We krijgen geen ondersteuning zonder diagnose, ondanks professioneel advies.

De aanvraag van ondersteuning vraagt erg veel administratie.

Er zijn te lange wachttijden voor extra ondersteuning. De ondersteuning wordt te laat op het schooljaar opgestart, kinderen moeten veel te lang wachten op ondersteuning. Kinderen lopen een

achterstand op en/of raken gedemotiveerd. Wanneer de vraag tot ondersteuning wordt gesteld, duurt het heel lang voor er antwoord komt.

'De opstart duurt te lang. Pas eerste afspraak midden oktober. Dan zit mijn kind al 1,5 maand op school. Wordt dan ook beoordeeld en behandeld als de andere zonder attest. Met de nodige pijnlijke opmerkingen.'

Er wordt erg veel verwacht van ouders. Ouders moeten vaak zelf op zoek naar alle informatie, zelf uitzoeken of hun kind recht heeft op ondersteuning en wat de ondersteuning precies inhoudt en hoe ze werkt. Als ouder heb je veel kennis nodig om het systeem te begrijpen en om ondersteuning aan te vragen. Ouders van kansarme en niet- of laaggeschoolde gezinnen vallen uit de boot.

*'Ondersteuning komt zeer traag en weinig spontaan op gang en het is steeds trekken en sleuren om: te weten op welke ondersteuning we recht hebben
Welke ondersteuning er zijn
Wat de optimale manier is om ondersteuning aan te bieden aan ons kind'*

'Je krijgt alleen extra ondersteuning als je de juiste bewijzen kan voorleggen. Het verkrijgen van die certificaten is zo complex dat alleen ouders met de middelen daar moeite voor doen. Dat proces kan veel eenvoudiger en zou altijd door het CLB moeten opgevolgd worden. Alleen op die manier krijgen alle kinderen kansen.'

Ook school en/of CLB geven in sommige gevallen aan niet op de hoogte te zijn van de werking van het ondersteuningsnetwerk en laten de ouders in dat geval alles zelf uitzoeken.

De school richt zich bij een vraag tot ondersteuning te veel op het cognitieve en vergeet het psychosociale aspect.

'Het verontrust me dat in de realiteit niet alle hulpvragen worden ondersteund. Een school heeft vaak te veel hulpvragen en de ondersteuner heeft te weinig uren om al die hulpvragen te kunnen opnemen, Dus er moeten prioriteiten gesteld worden.'

De ondersteuning/de ondersteuner/het ondersteuningsnetwerk

In sommige gevallen heeft de ondersteuner geen band met de leerling of staat er ver vanaf.

'Van ondersteuner krijg ik te horen dat alles goed loopt. Van mijn andere zoon en sommige leraren krijg ik te horen dat zoon vaak huilt op school.'

Er zijn erg vaak veel wissels in de ondersteuning, sommige leerlingen krijgen voortdurend nieuwe ondersteuners. Op die manier wordt er niet gezorgd voor continuïteit in de begeleiding. Het geeft kinderen ook geen kans een band op te bouwen met de ondersteuner, in veel gevallen is dat erg belangrijk: kinderen hebben vaak een achterstand opgelopen, zijn daardoor gedemotiveerd en hebben weinig vertrouwen in zichzelf. In het geval van individuele ondersteuning of specifieke problematieken waar het emotionele aspect een grote rol speelt (vb ASS), is een goede band met de ondersteuner cruciaal.

De ondersteuning werkt niet altijd. Soms is de ondersteuning ontoereikend of niet goed afgestemd op de ondersteuningsnoden van de leerling. In sommige gevallen is de ondersteuner te weinig geschoold of is de kennis van de ondersteuner ontoereikend. De juiste ondersteuner wordt niet altijd ingezet

voor de specifieke problematiek, kennis over de specifieke problematiek van een leerling is cruciaal voor het slagen van de ondersteuning.

'Het ondersteuningsmodel maakt zich sterk dat de ondersteuning op maat van het kind is. Voortgaande op de ondersteuning die ons kind krijgt, stellen we vast dat de nood van ons kind evenredig verkleint met het vergroten van het aantal kinderen met nood op school. Nog een paar kinderen met nood erbij en ons kind is helemaal van zijn nood –en ondersteuning- af.'

De ondersteuning moet anders georganiseerd worden.

Ondersteuners opereren vanuit het buitengewoon onderwijs en kennen te weinig van inclusief onderwijs.

Er zijn ook positieve signalen over de ondersteuning. Ouders geven aan dat hun kind het volhoudt dankzij de ondersteuning, ze zijn blij met de ondersteuning en tevreden. Ouders geven ook aan een positieve evolutie te merken bij hun kind, dankzij die ondersteuning.

'De zorg werd aangepast aan de noden van mijn kind. Wanneer alles vlot verloopt, wordt zij niet extra ondersteund maar zodra zij toch hulp nodig heeft, maken ze die voor haar vrij. Zo wordt er geen onnodige uren verspild aan haar en kan iemand anders die dan wel hulp nodig heeft die krijgen. Wij hebben enkel positieve ervaring beleefd op onze school? Waarvoor wij natuurlijk enorm dankbaar zijn. Mijn kind is enorm gelukkig in het normaal onderwijs. Natuurlijk werkt zij er zelf ook hard aan en samen komen we tot een mooi resultaat.'

'Mijn dochter functioneert heel goed dankzij de ondersteuner. Zonder dit zou ze het niet redden in het gewoon onderwijs. Mijn dochter is een heel mooi voorbeeld dat deze manier van werken goed kan werken? Als ik thuis een ontploffing zie dan laat ik dit weten en in dezelfde week zorgt de ondersteuner dat er hierop ingespeeld wordt en dat ze zo toch perfect kan meedraaien in de klas.'

Er is gebrek aan ondersteuning in de klas (van het kind/individueel) Er is meer nood aan individuele ondersteuning van de leerling.

Er is meer flexibiliteit nodig in het toepassen van ondersteuning.

In school lijkt alles oké maar thuis zien ouders de weerslag, de school/de ondersteuner ziet het probleem niet/ziet niet hoever het probleem gaat.

'Daarnaast valt specifiek ons kind extra 'uit de boot' omdat het (op school) een 'gemakkelijk' kind is. Hij is gehoorzaam, intelligent, creatief, past zich best goed aan en veroorzaakt nooit problemen. Vorig jaar werd onmiddellijk na de opstart reeds aangegeven dat ze hem binnen het ondersteuningsnetwerk misschien op 'slapend' zouden zetten. Nadien is er geen enkel gesprek meer geweest met de ondersteuner (...) Het spreekt voor zich dat zijn autisme niet verdwijnt door zijn camouflagekunsten, waardoor de hierdoor tijdens de dag opgebouwde stress er 's ochtends of 's avonds thuis uitkomt. Het is jammer dat zijn zware inspanning om zich voortdurend aan te passen net leidt tot minder ondersteuning. Er is geen enkele reden om aan te nemen dat hij hierdoor minder ondersteuning zou nodig hebben (integendeel zelfs want het vraagt uiteraard veel van hem).'

Er zijn grote verschillen in expertise en kundigheid tussen de verschillende ondersteuners.

De school bepaalt te veel de agenda van de ondersteuners.

Het systeem van ondersteuning verandert te vaak.

De ondersteuners zouden ingezet moeten worden om leraren mee te motiveren om ondersteuning toe te laten.

Ouders zijn heel tevreden over het contact met de ondersteuner.

Ouders zijn blij dat hun kind in de klas ondersteuning krijgt en niet meer uit de klas wordt gehaald.

Ondersteuning zou veel meer vanuit de school moeten gebeuren in plaats van externen, zij kennen de leerlingen veel beter.

Rol van de ouder/leerling/impact op gezinnen

Wanneer een kind met ondersteuningsbehoefte in het gewoon onderwijs verblijft, verzwaart het kostenplaatje voor de ouders die na school nog eens uren therapie moeten betalen.

‘Waren wij niet zo assertief om op zoek te gaan naar geschikte logopedie, uit eigen zak onderzoek te betalen bij ontwikkelingspsychologen en multidisciplinaire onderzoeksteams enz...dan was ons kind wellicht veel slechter af geweest.’

Wanneer een kind geen extra ondersteuning krijgt, betalen ouders vaak zelf privé-ondersteuning buiten de schooluren. Soms willen scholen geen ondersteuning opstarten omdat ouders zelf al hulp voorzien voor hun kind.

‘Onze ondersteuningsaanvragen werden niet toegekend omdat we als ouder al te veel zelf doen. Onze zoon heeft dcd en adhd, neemt medicatie, werkt met een computer in de klas, volgt type cursus. Dit allemaal om het schoolleven aangenamer te maken. Na school wordt er dus veel geïnvesteerd om dit allemaal mogelijk te maken. Als de gon, prisma plus, noa uren dan niet toegekend worden krijg je als ouder het signaal dat je het beter in de soep laat draaien en pas actie onderneemt als de ondersteuning is toegekend.’

Ouders moeten meer betrokken worden, er moet meer rekening gehouden worden met ouders.

Ouders willen graag dat hun mening over de ondersteuning gehoord wordt en dat er flexibel wordt omgegaan met het vastleggen van overlegmomenten.

Ouders/kinderen moeten meer centraal staan.

‘Ik begrijp niet waarom ik niet meer betrokken wordt als ouder.’

De leerling zou inspraak mogen hebben in zijn eigen traject.

Kinderen met een kwetsbare achtergrond krijgen te weinig hulp en lopen daardoor achterstand op. Ouders moeten zelf veel problemen oplossen en zelf oplossingen aanreiken.

Het kind redt het alleen omdat ouders zelf betalen voor extra ondersteuning buiten de schooluren.

Er zou ook ondersteuning voor ouders moeten zijn in het proces.

‘Een ondersteuning naar de ouders, die specifiek voor het probleem van het kind advies kan geven is ook wenselijk. Hiermee bedoel ik zowel een gids in het doolhof van mogelijkheden van ondersteuning, als advies hoe je als ouder best met de zorgvragen van je kind kan omgaan, (bijvoorbeeld gedragstherapie).’

Huiswerk moet zinvol zijn en geen bezigheid.

Verdeling school/vrije tijd: bij kinderen met extra zorg is er weinig tijd over om nog iets ontspannend te doen, er is een grote tijdsdruk op gezin/ouders.

Communicatie/informatie

Ouders geven aan nog nooit te hebben gehoord van het ondersteuningsmodel en niet te weten wat het is.

'Ik heb totaal geen idee wat dit ondersteuningsmodel inhoudt. Ik weet wel dat de logo mijn kind ziet als iemand met dyslexie (waar ik mee akkoord ga) maar in dit geval het clb nog niet wil meewerken. Zij vinden het niet nodig om mijn kind een 'stempel' te geven, terwijl voor hem dit van alles kan aanreiken ivm hulp en ondersteuning.'

'Ik ken het theoretisch bestaan van dit model maar weet niet concreet wat dit kan betekenen voor ouders/kinderen. Ik heb drie kinderen met dyslexie waarvan er 2 werken met een pc op school en dit komt na ons eigen initiatief... Wij hebben nooit ondersteuning/contact gehad met iemand van het ondersteuningsteam en weten niet wat dit model concreet inhoudt/kan betekenen.'

De communicatie kan beter, er wordt te weinig of niet gecommuniceerd naar ouders toe, vaak wordt er geen spontane info gegeven. De communicatie is ook weinig transparant.

'We zijn zelf een project gestart om de communicatie te verbeteren, maar je botst gewoon constant tegen een muur omdat het lijkt dat scholen en ondersteuningsnetwerken het voldoende vinden om slechts 3x per jaar met ouders te communiceren. Dat antwoord heb ik nu al zo vaak gehoord. Maar ze laten dan uitschijnen dat ze communicatie met ouders belangrijk vinden. De praktijk is echter minder waar. Voor onze dochter gaat bijna 2 jaar aan ondersteuning verloren omdat de school als ssvisie heeft dat ze liever hun eigen ding willen doen. Zonde. Er gaat veel potentieel verloren op deze manier.'

De gesprekken over de ondersteuning verlopen stroef/ zijn onvoldoende.

De school is zelf onvoldoende op de hoogte van het ondersteuningsmodel en kent te weinig over het M-decreet om ouders te informeren.

Informatie wordt niet doorgegeven van de oude naar de nieuwe school, ouders moeten dezelfde informatie steeds opnieuw doorgeven. Scholen willen soms bij de overgang naar een nieuwe school alles opnieuw bekijken in plaats van de kennis van de oude school over te nemen.

Er moet voldoende doorstroom van informatie zijn (tussen leraren binnen één school).

De communicatie verloopt heel vlot.

'We waken allemaal over het welbevinden van het kind en kunnen vlot communiceren met elkaar, we zitten er steeds kort op. Bv. Verleden week donderdag probleempje gemeld, vrijdag was iedereen op de hoogte. Maandag kwam voorstel 1 al binnen en tegen vrijdag was alles al uitgewerkt en gepland. Dit kan enkel als iedereen communiceert.'

'Wij werken met een heen- en weerschrift tussen alle betrokkenen partijen waarin informatie komt die een invloed kunnen hebben op de ondersteuning van mijn kind.'

Ouders weten enkel wat er verschenen is in de pers over het ondersteuningsmodel.

De privacy van een kind dat extra ondersteuning krijgt, wordt te weinig bewaakt, er wordt te weinig discreet omgegaan met gevoelige informatie over het kind.

Ouders willen dat de school communiceert over de extra ondersteuning op school (ouders zonder kinderen met extra ondersteuningsbehoeften).

Buitengewoon onderwijs

Wat is de haalbaarheid van de ondersteuning in het gewone onderwijs? Er moet een juiste balans gezocht worden tussen teveel naar het buitengewoon onderwijs sturen en te lang in het gewone onderwijs houden. Teveel kinderen met zware problematieken in een klas, 'Is dat wel haalbaar?', vragen ouders zich af.

Sommige kinderen lopen op de toppen van hun tenen in het gewoon onderwijs.

Het duurt te lang voor een kind naar het buitengewoon onderwijs kan, zelfs als dat kind het heel hard nodig heeft.

'Ik begrijp de intentie van het ondersteuningsmodel maar voor mijn zoon had het nog beter geweest als hij sneller naar het buitengewoon onderwijs was gegaan.'

'Leerlingen worden te lang in het gewone onderwijs gehouden. Als ze dan mogen overstappen zijn ze te diep moeten gaan en is het veel moeilijker om deze kinderen hun ontwikkeling terug op gang te krijgen.'

Er is nood aan meer uitwisseling tussen gewoon en buitengewoon onderwijs.

Kinderen die veel ondersteuning nodig hebben, horen beter thuis in het buitengewoon onderwijs, daar krijgen ze de juiste begeleiding.

'Ik vind het zeer goed dat er extra ondersteuning wordt gegeven voor kinderen die dit nodig hebben. Ik vind wel dat er duidelijk moet geëvalueerd worden en voor sommige kinderen het aansturen van een buitengewoon onderwijs wel noodzakelijk is. Mijns inziens is dit voor het kind toch nog een betere optie, daar ik denk dat de druk voor sommigen in het gewoon onderwijs te hoog kan zijn, dit heeft zeker een negatief effect op het kind, ook als het heel zijn schoolloopbaan extra zorg en begeleiding blijft nodig hebben. Altijd achterna huppelen is zeker niet fijn, daarom denk ik dat sommige kinderen vooral voor het mentale aspect beter terecht kunnen in het buitengewoon onderwijs.'

Mijn kind zit nu in het buitengewoon onderwijs en doet het daar veel beter/ik ben blij dat mijn kind in het buitengewoon onderwijs zit, het krijgt nu de nodige ondersteuning.

Er is een achteruitgang van de ondersteuning in buitengewoon onderwijs door de inzet van ondersteuning in regulier onderwijs.

Overgang lager/secundair onderwijs/andere school

Er wordt een grote kloof ervaren tussen ondersteuning in het lager onderwijs en die in het secundair onderwijs. De ondersteuning daalt drastisch bij de overgang. In het secundair onderwijs verloopt het vastleggen van afspraken stroever. Er is minder informatiedoorstroom en leraren zijn niet altijd op de hoogte van de afspraken of houden zich er niet aan.

'De school biedt wel ondersteuning maar als ouder ben je niet echt op de hoogte van wat de school (de vakleraren) extra doe(n)t. En anderzijds zijn er elk jaar leraren die niet op de hoogte zijn en weer een doktersbriefje vragen. Medische gegevens die aan de school verstrekt worden door de ouders zouden toch in het dossier van de leerling kunnen worden opgenomen zodat deze met de nodige discretie

doorgegeven kunnen worden aan de betrokken leraren, zo hoeft een leerling zich niet elke keer te verantwoorden.'

Ouders met kinderen in het lager onderwijs maken zich al zorgen hoe de ondersteuning verder zal lopen in het secundair onderwijs.

Ouders maken zich ook zorgen over de garantie van ondersteuning doorheen de ganse schoolloopbaan.

'In het lager onderwijs mag mijn dochter met SPRINT werken, maar ik vrees ervoor in het middelbaar, niet alle scholen bieden dit aan.'

Hoe ouder kinderen worden, hoe minder ondersteuning ze krijgen, ervaren ouders.

De overstap naar een andere school verloopt soms vlot. Soms neemt de school de expertise van de vorige school niet mee en wil ze het hele proces van voor af aan starten, wat voor leerlingen tijdverlies en soms een stap achteruit betekent.

'De overstap ervaren we zeer positief. Het is echt knap hoe iedereen meedenkt om het zo aangenaam en zo stressloos mogelijk te maken voor onze dochter. Iedereen is heel goed geïnformeerd en er wordt zeer goed en vlot met elkaar gecommuniceerd. In het verleden is dit wel anders geweest? Het is een top team die het allemaal zeer ter harte neemt. Een dikke pluim voor de ganse ploeg!'

'Noden worden niet overgenomen door de nieuwe school. De noden werden goed omschreven maar toch gaan ze eerst kijken of het wel nodig is. Waarom wachten?'

Samenvattende conclusies en aandachtspunten

In oktober 2018 werd een bevraging over het ondersteuningsmodel verspreid bij ouders van het officieel en gesubsidieerd onderwijs. Het valt op dat 39,1% van de ouders die de bevraging invulden, een kind met SOB in het gewoon onderwijs heeft. Dat kan mogelijk verklaard worden door het thema van de bevraging. Het ondersteuningsmodel is bedoeld voor kinderen met specifieke onderwijsbehoeften in het gewoon onderwijs. Ouders van deze kinderen voelen zich waarschijnlijk meer aangesproken om hun mening over dit thema te geven.

Het ondersteuningsmodel is van start gegaan in het schooljaar 2017-2018. Op het moment van de bevraging is het tweede schooljaar waarin het ondersteuningsmodel van kracht is, ongeveer anderhalve maand gestart. Op dat moment zijn 63,4% van alle ouders op de hoogte van het ondersteuningsmodel. We hopen dat dit percentage nog aanzienlijk zal stijgen. De ouderkoepelverenigingen, maar ook de overheid, de onderwijskoepels, de CLB's, de belangenverenigingen... informeren ouders immers geregeld over dit thema.

Het is positief dat er bijna 8 op de 10 ouders van kinderen met SOB in het gewoon (78,4%) en in het buitengewoon (78,9%) onderwijs op de hoogte zijn van het ondersteuningsmodel. De groep ouders van kinderen zonder SOB die hiervan op de hoogte zijn, is veel kleiner (53,3%). We denken in eerste instantie aan het feit dat de groep ouders van kinderen met SOB meer en beter geïnformeerd wordt dan andere ouders. Het kan ook dat deze ouders meer openstaan voor deze informatie terwijl ouders zonder een kind met SOB deze informatie als niet van toepassing zien in hun huidige situatie.

We denken dat het belangrijk is dat zoveel mogelijk ouders het ondersteuningsmodel kennen. We willen dat ouders geïnformeerd worden over het ondersteuningsmodel. Zowel algemeen als specifiek als het over hun eigen kind gaat.

Het is opvallend dat heel wat ouders (626; 18,73%) de kans gegrepen hebben om hun bezorgdheden en persoonlijke getuigenissen over het ondersteuningsmodel neer te schrijven. Deze bezorgdheden, die terug te vinden zijn in het rapport van p. 39 tot 47, verdienen zeker de nodige aandacht.

Conclusies van de groep ouders met minstens één kind met SOB in het gewoon onderwijs

Ouders van één of meerdere kinderen met SOB in het gewoon onderwijs kregen de vraag of hun kind recht op ondersteuning heeft en ze kregen vragen over hoe zijzelf en hun kind de werking van het ondersteuningsmodel tot nu toe ervaren hebben.

31,6% van de ouders van kinderen met SOB geeft aan dat hun kind nood heeft aan ondersteuning vanuit het ondersteuningsmodel, maar er geen recht op heeft. We vinden dit een hoog percentage dat vraagt om verder onderzoek. Ouders en school proberen dit tekort aan extra ondersteuning zo goed mogelijk op te vangen. Met meer middelen en omkadering voor basiszorg kunnen deze noden ongetwijfeld al beter opgevangen worden.

41,9% van de ouders van kinderen met SOB heeft een kind dat 'recht' heeft op ondersteuning. Ongeveer 3/4de van hen heeft een gemotiveerd verslag en 1/4de heeft een verslag buitengewoon onderwijs.

Aan de groep ouders van kinderen met recht op ondersteuning vroegen we hoe zijzelf en hun kind de werking van het ondersteuningsmodel tot nu toe ervaren hebben.

Onderstaande conclusies komen uit deze vragen:

(Her)opstart en inzet van de ondersteuning

Dit schooljaar (2018) verliep volgens 59,7% van de ouders de (her)opstart van de ondersteuning eerder vlot. 33,8% van de ouders vindt van niet. Het is belangrijk om te onderzoeken waarom ouders niet tevreden zijn over de (her)opstart en wat eraan gedaan kan worden om dit vlotter te laten verlopen. Een (her)opstart van ondersteuning veronderstelt grondig overleg en soms ook het doorlopen van een aantal procedures en administratie. Overleg en procedures zijn nodig, maar mogen de (her)opstart van begeleiding en ondersteuning niet in de weg staan of vertragen.

Van de leerlingen die recht hebben op ondersteuning krijgt, volgens hun ouders, 84,8% leerlinggerichte ondersteuning. Bij 69% krijgt (ook) de leraar ondersteuning. Bij 55,4% wordt de ondersteuning (ook) schoolteamgericht ingezet. Niet alle ouders zijn op de hoogte of de ondersteuning leerlinggericht, leerkrachtgericht en/of schoolteamgericht wordt ingezet. Iets minder dan een vijfde (19,8%) van de ouders weet niet of de leraar van hun kind ondersteund wordt. Dat aantal stijgt nog (28,2%) als het gaat over schoolteamgerichte ondersteuning. De meeste ouders zijn wel op de hoogte van de leerlinggerichte ondersteuning (94,4%). Voor ouders is het belangrijk dat er voldoende transparantie is zodat ze weten hoe de ondersteuning wordt ingezet en wat deze precies inhoudt. Pro-actief en continue informeren over alle vormen van ondersteuning, ook de eventuele leraar- of schoolteamgerichte ondersteuning én de meerwaarde ervan, is noodzakelijk. Zo krijgen ouders een vollediger beeld van de ondersteuning. Elke vorm van ondersteuning moet effectief voelbaar zijn tot bij de leerling met specifieke onderwijsbehoeften.

Uit de toelichting die ouders konden geven, blijkt dat leerlinggerichte ondersteuning voor ouders erg zinvol en belangrijk blijft. Ze vragen ook bijzondere aandacht voor overgangen en continuïteit van zorg, bijv. van basis- naar secundair onderwijs, van gewoon naar buitengewoon onderwijs, tussen verschillende leerjaren...

Ouderbetrokkenheid bij de ondersteuning

Het ondersteuningsmodel voorziet dat de school, het CLB en het ondersteuningsnetwerk en/of het ondersteuningsteam, samen met de ouders de ondersteuning op maat en op basis van de noden bepaalt. 73,7% van de ouders geeft aan betrokken te worden bij het bespreken van de zorgnoden van hun kind. We vinden het positief dat dit cijfer hoog is, maar voor ons is dit cijfer niet hoog genoeg. Ongetwijfeld kan er nog meer ingezet worden op het betrekken van ouders bij het bespreken van de zorgnoden van hun kind. Waarom worden meer dan een vierde van de ouders nog niet betrokken? En hoe kan er voor gezorgd worden dat er nog meer ouders betrokken worden?

61,6% van de ouders wordt ook betrokken bij de invulling van de ondersteuning. Bij het evalueren en bijsturen van de ondersteuning wordt 57,6% van de ouders betrokken.

Het is positief dat ouders betrokken worden bij de invulling en de evaluatie van de ondersteuning. Ouders zijn immers expert van hun eigen kind. We pleiten er voor om ouders structureel en continue te betrekken bij iedere fase van ondersteuning. Zo kan er een constructief partnerschap tussen ouders en school ontstaan. 18% van de ouders wordt betrokken bij het vastleggen van het aantal uren ondersteuning.

Overleg en communicatie

In oktober 2018, bij de afname van de bevraging, heeft 83,9% van de ouders al overleg gehad over de ondersteuning van hun kind. Het is positief dat er bij de start van het nieuwe schooljaar al met meer dan 4/5de van de ouders overlegd werd. 16,1% had op dat moment nog geen overleg. Mogelijk hadden deze ouders al overleg in juni 2017-2018 in aanloop naar het huidige schooljaar. In elk geval is overleg met ouders bij de (her)opstart van ondersteuning logisch en evident om goed van start te gaan. We hopen dat scholen en ondersteuners hier voldoende aandacht aan zullen blijven besteden.

De frequentie van overleg met ouders verschilt. 10,8% overlegt 1 keer per jaar. De meeste ouders (64,1%) overleggen meerdere keren per jaar: 3,4% maandelijks, 3,7% meerdere keren per maand en 1,9% één of meerdere keren per week. We denken dat het belangrijk is de frequentie van het overleg af te stemmen op de noden. Het aantal overlegmomenten tussen school, ondersteuners, ouders en leerling wordt best in samenspraak bepaald en gepland. Voor sommige leerlingen zal er meer overleg nodig zijn dan voor anderen. Soms kan een kort telefonisch overleg al voldoende zijn om iedereen op de hoogte te houden.

Ouders stellen vragen en overleggen met de leraar (56%), de zorgcoördinator (51,4%) en de ondersteuner (54,2%). Iets minder dan de helft van de ouders (43,3%) hebben contactgegevens van het officiële aanspreekpunt van het ondersteuningsnetwerk maar slechts weinig ouders (5,6%) contacteren dit aanspreekpunt. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat het aanspreekpunt geen 'gezicht' heeft en verder van de ouder en de leerling af staat. Ouders die contact gehad hebben met het ondersteuningsnetwerk of ondersteuningsteam (53,3%) zijn meestal tevreden over dit contact (88,4%). Ouders hechten veel belang aan de contactgegevens van een aanspreekpunt en vooral een gezicht bij wie ze terecht kunnen. Bij elke ondersteuning moet voor ouders in kaart gebracht worden wie voor hen het aanspreekpunt is (bijv. zorgcoördinator, leerlingbegeleider, ankerfiguur uit ondersteuningsnetwerk...), wie de mogelijke andere betrokkenen zijn, wie welke taak en verantwoordelijkheid opneemt en hoe de ouders deze persoon kunnen contacteren.

GON-ION-begeleiding

Het ondersteuningsmodel vervangt de vroegere begeleiding geïntegreerd onderwijs (GON) en inclusief onderwijs (ION)¹. We peilden daarom naar de evolutie die ouders ervaren.

66,3% van de ouders geeft aan dat hun kind GON- of ION-ondersteuning kreeg voor het ondersteuningsmodel ingevoerd werd. 61,7% van deze ouders merkt een negatieve evolutie. Uit de toelichting die ouders konden geven, blijkt dat ze vinden dat er minder ondersteuning is dan voorheen, dat deze minder intensief en te weinig leerlinggericht is en dat er minder ruimte is voor overleg met de ondersteuner. Ouders hechten enorm veel belang aan individuele en leerlinggerichte ondersteuning. Ze maken zich ook zorgen over de continuïteit van ondersteuners en de draagkracht van deze mensen.

38,3% merkt een positieve evolutie. Zij juichen o.a. de flexibele inzet van ondersteuning toe. Er is meer flexibiliteit in het aantal uren en in het moment van inzetten van ondersteuning. Deze ouders ervaren ook meer openheid en ruimte voor overleg. Ze zien dat hun kind meer zelfvertrouwen krijgt en dat hun kind open bloeit.

In de toelichting gaven enkele ouders ook aan dat ze geen verschil merken tussen de vroegere GON- of ION-begeleiding en de huidige ondersteuning. Deze optie boden we niet aan. We willen de bovenstaande cijfers dan ook enigszins nuanceren.

De invoering van het ondersteuningsmodel betekende een (grote) verandering voor leerlingen en ouders, maar ook voor schoolteams en ondersteuners. Implementatie van nieuwe regelgeving vraagt tijd, heldere communicatie en monitoring. Ook is het belangrijk om ouders goed te informeren over de positieve impact van leraar- en schoolteamgerichte ondersteuning voor hun kind.

Extra ondersteuning nodig

De overgrote meerderheid van ouders met een kind met SOB (91%) geeft aan dat ze buiten de schooluren zelf nog voor extra ondersteuning zorgen zodat hun kind het volhoudt op school. Uit de toelichtingen blijkt dat ouders ervoor kiezen om dit zelf te doen door bijvoorbeeld lesmateriaal aanpassen (bv. inscannen van boeken, lesmateriaal voorzien van pictogrammen ...), specifieke huiswerkbegeleiding (bv. voorlezen van opdrachten, noteren van antwoorden, planning opmaken en helpen volgen...), beloningssystemen gebruiken, systemen uitwerken die meer structuur brengen in het dagelijks leven... of ze organiseren en financieren externe hulp (logo, kiné, privéles, psychologische bijstand...). Dit kost ouders veel tijd en geld. Het gaat vaak ook ten koste van tijd voor het gezin, sport en ontspanning.

Als ouderkoepelverenigingen vinden we dit een niet te negeren signaal. We vrezen dat gelijke onderwijskansen (GOK) in het gedrang komen. Niet elke ouder heeft de mogelijkheid om geschikte buitenschoolse hulpverlening of ondersteuning te bieden of om de weg ernaar toe te vinden.

We vragen onderzoek over tijd- en geldbesteding van ouders aan externe hulp. Daarnaast denken we dat het nodig is om de ondersteuning binnen de schoolmuren te vergroten om de gelijke onderwijskansen beter te waarborgen.

¹ Ministerie van Onderwijs en Vorming. *Ondersteuning voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften*. Geraadpleegd op 10 mei 2019. <https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/ondersteuning-voor-leerlingen-met-specifieke-onderwijsbehoeften>

We stellen ons ook vragen over de haalbaarheid binnen gezinnen. Wat is de impact van deze extra buitenschoolse begeleiding op de leerling zelf, op de ouder(s) en de rest van het gezin? We vragen dat dit verder onderzocht en in kaart gebracht wordt.

Bemiddeling

16,4% van de ouders met kinderen met SOB, geeft aan behoefte te hebben aan een onafhankelijke bemiddelaar. Het is belangrijk dat ouders een bemiddeling kunnen opstarten als ze hier behoefte aan hebben.

Conclusies van de groep ouders met kinderen in het buitengewoon onderwijs

Ouders met een kind in het buitengewoon onderwijs die ook een kind met SOB in het gewoon onderwijs hebben, vulden dit deel van de bevraging niet in. Dit deel werd door 98 ouders van een kind in het BuO ingevuld.

Overschakelen naar gewoon onderwijs?

De meeste ouders met een kind in het BuO (73,5%) willen hun kind niet naar het gewoon onderwijs laten gaan.

Uit de toelichting blijkt dat deze ouders bewust niet (meer) kiezen voor het gewoon onderwijs. Volgens hen zijn de klassen er te groot, is er te weinig gespecialiseerde hulp en is de prestatiedruk er te hoog. Deze ouders stelden vast dat hun kind ongelukkig werd in het gewoon onderwijs en dat het zelfvertrouwen daalde. In het buitengewoon onderwijs krijgt hun kind onderwijs op maat, is er meer structuur en hun kind heeft er meer succeservaringen. Ook de grote belasting op gezin viel weg nadat hun kind de overstap naar het BuO maakte.

Het buitengewoon onderwijs moet blijven bestaan voor leerlingen die dit nodig hebben.

16,3% van deze ouders geeft aan wel een overstap te overwegen.

Uit de toelichting blijkt dat deze ouders het gevoel hebben dat hun kind in het buitengewoon onderwijs nu iets 'mist'. Zij geloven dat er meer mogelijk is in het gewoon onderwijs als de schoolorganisatie anders zou zijn. Deze ouders geven aan dat de individuele leraar die dagelijks met hun kind werkt alle sleutels in handen heeft om inclusie te laten slagen.

Ondersteuningsmogelijkheden in het gewoon onderwijs?

58,2% van de ouders met kinderen in het BuO zeggen dat ze weten welke ondersteuning hun kind in het gewoon onderwijs zou kunnen krijgen, 41,8% niet.

Uit de toelichtingen die deze ouders konden geven, blijkt dat ze beter willen geïnformeerd worden over de mogelijkheden voor hun kind in het gewoon onderwijs. Nu krijgen ze te weinig info of moeten ze het zelf opzoeken bijv. de mogelijkheid om met een individueel aangepast curriculum (IAC) les te volgen in het gewoon onderwijs.

Conclusies van de groep ouders met kinderen in het gewoon onderwijs zonder SOB

Leerling met ondersteuning in de klas van je kind?

Meer dan de helft van de ouders met kinderen zonder SOB (65%) is niet op de hoogte of er al dan niet een kind met SOB in de klas van hun kind zit. Logisch, want ouders worden niet rechtstreeks geïnformeerd over de onderwijsnoden van andere leerlingen. 29,5% van de ouders is wel op de hoogte van een leerling met SOB in de klas van hun kind.

- Houding van ouders: *'Sta je als ouder positief tegenover de aanwezigheid van leerlingen met SOB in de klas van je kind?'*

Bijna alle ouders (93,4%) vinden het positief dat er een leerling met SOB in de klas van hun kind zit, 6,6% niet.

Ouders die een toelichting schreven vinden het evident dat scholen inspelen op zorgvragen van leerlingen. Ze vinden het belangrijk dat de school een open houding heeft en dat elk kind er mag leren op eigen niveau en tempo. Redelijke aanpassingen moeten volgens hen zeker kunnen, voor zover mogelijk en haalbaar. Ook moet het kind het zelf als positief ervaren en mogen andere kinderen niet inboeten aan ondersteuning en aandacht.

Sommige ouders die niet positief staan t.o.v. de aanwezigheid van leerlingen met SOB in de klas van hun kind motiveren dit ook en melden in de toelichting dat ze zich zorgen maken over o.a. de onderwijskwaliteit, de draagkracht van de leraren en de objectiviteit bij beoordelingen en evaluaties.

- Houding van leerling: *'Staat je kind positief tegenover de aanwezigheid van leerlingen met SOB in de klas?'*

Iets meer dan de helft van de ouders (51,6%) weten niet of hun kind positief staat ten opzichte van een leerling met SOB in de klas. Enkele van deze ouders zeggen in de toelichting dat hun kind nog te jong is om de draagwijdte van een leerling met SOB in de klas te vatten of ze zeggen dat er thuis weinig over gesproken wordt.

46,1% van de ouders denkt dat hun kind er positief tegenover staat en 2,3% denkt van niet.

In de toelichting melden sommige ouders o.a. dat hun kind een meer positieve houding zal innemen als het thema in het gezin bespreekbaar is.

Krijgt de leraar ondersteuning?

Meer dan de helft van deze ouders (66,4%) weten niet of de leraar van hun kind extra ondersteuning krijgt. 27,1% zegt dat de leraar extra ondersteuning krijgt en 6,5% denkt dat de leraar dit niet krijgt.

- Houding van ouders: *'Sta je positief tegenover de ondersteuning voor leraren?'*

De extra ondersteuning van de leraar wordt over het algemeen door ouders gewaardeerd: 1155 (90,9%) ouders staan positief tegenover de ondersteuning van de leraar, een kleine minderheid (115 of 9,1%) niet.

In de toelichting uiten een groep ouders hun bezorgdheden: ze vinden dat er momenteel te weinig ondersteuning is voor leraren, dat er te veel (werk)druk op de leraar wordt gelegd en dat leraren onvoldoende opgeleid zijn om met een brede waaier aan problematieken om te gaan.

- Houding van leerling: *'Staat je kind positief tegenover de ondersteuning van leraren?'*

60,8% van de ouders weet niet of hun kind positief staat tegenover de extra ondersteuning van de leraar. 38% van de ouders denkt dat hun kind er positief tegenover staat en 1,3% denkt van niet. In de toelichting zeggen sommige ouders dat hun kind het gevoerde zorgbeleid met extra ondersteuning als positief ervaart omdat er een extra leraar is om te helpen en omdat er zo aandacht kan geschonken worden aan alle leerlingen. Enkele ouders die denken dat hun kind er niet positief tegenover staat melden in de toelichting dat hun kinderen het onrechtvaardig vinden dat ze meer leerstof moeten verwerken dan de leerling met SOB.

Ouders met kinderen zonder SOB staan dus over het algemeen positief tegenover leerlingen met SOB in de klas van hun kind. Om dit inclusieve verhaal te realiseren vragen ouders echter voldoende aandacht voor ondersteuning en professionalisering van leraren. Het recht op basiszorg voor alle leerlingen mag niet in het gedrang komen en het welzijn van alle leerlingen moet steeds voorop blijven staan.

Aandachtspunten

Uit alle conclusies selecteerden we 10 belangrijke aandachtspunten. Deze bevatten belangrijke conclusies uit het rapport en tevens aanbevelingen vanuit de ouderkoepelverenigingen. Voor deze aandachtspunten verwijzen we naar pagina 5 in het rapport.